

« 06 » iýul 2020 ý.

№ 77-Ö

**Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny
bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan
hasaplamagyň Tertibini tassyklamak hakynda**

Türkmenistanyň Ilaty durmuş taýdan goramak hakynda kodeksiniň 7-nji maddasynyň talaplaryny ýerine ýetirmek maksady bilen, **buýurýaryn:**

1. Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibini tassyklamaly (goşulýar).

2. Şu buýrugyň herekete giren gününden başlap şu buýruga goşulýan sanawda görkezilen buýruklary güýjüni ýitiren diýip ykrar etmeli.

3. Türkmenistanyň ministrliklerine, pudaklaýyn dolandyryş edaralaryna we ýerine ýetiriji häkimiýetiň ýerli edaralaryna Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibiniň herekete girizilendigi barada habar bermeli.

4. Şu buýrugyň ýerine ýetirilişine Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň orunbasary, Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň dolandyryjysy D.Amanmuhammedow gözegçilik etmeli.

Ministr

M.Sylapow

Ylalaşyldy

**Türkmenistanyň Maliýe we
ykdysadyýet ministri**

_____ **M.Serdarow**

20 ____ ý. _____ " _____ "

Ylalaşyldy

**Türkmenistanyň Saglygy goraýyş
we derman senagaty ministri**

_____ **N.Amannepesow**

20 ____ ý. _____ " _____ "

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň 2020-nji ýylyň 6-njy iýulynda çykaran 77-Ö belgili buýrugyna goşulýar

**Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň
güýjüni ýitiren diýip ykrar edilýän buýruklarynyň
Sanawy**

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň şu buýruklaryny güýjüni ýitiren diýip ykrar etmeli:

1) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2007-nji ýylyň 1-nji oktýabrynda 443 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Pensiýalary bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakynda Gollanmany tassyklamak barada» Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2007-nji ýylyň 28-nji awgustynda çykaran 107-Ö belgili buýrugyny;

2) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2008-nji ýylyň 13-nji fewralynda 448 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Döwletiň kömek pullaryny bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakynda Gollanmany tassyklamak barada» Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2007-nji ýylyň 4-nji dekabrynda çykaran 159-Ö belgili buýrugyny;

3) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2009-njy ýylyň 2-nji iýunynda 486 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministrliгийн 2007-nji ýylyň 4-nji dekabryndaky 159-Ö belgili buýrugy bilen tassyklan an «Döwletiň kömek pullaryny bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakyndaky» gollanma üýtgetmeleri tassyklamak hakynda» Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2009-njy ýylyň 1-nji maýynda çykaran 62-Ö belgili buýrugyny;

4) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2009-njy ýylyň 2-nji iýunynda 487 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2007-nji ýylyň 28-nji awgustyndaky 107-Ö belgili buýrugy bilen tassyklan an, Pensiýalary bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakynda gollanma üýtgetmeleri we goşmaçalary tassyklamak hakynda» Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2009-njy ýylyň 1-nji maýynda çykaran 63-Ö belgili buýrugyny;

5) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2010-njy ýylyň 4-nji martynda 515 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Zähmetiň aýratyn (zyýanly we aýratyn agyr) şertlerinde işleýän raýatlara zähmet pensiýasyny bellemegiň we tölemegiň Tertibini tassyklamak barada» Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2010-njy ýylyň 13-nji ýanwarynda çykaran 5-Ö belgili buýrugyny;

6) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2011-nji ýylyň 14-nji fewralynda 549 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Türkmenistanyň Durmuş

taýdan üpjünçilik ministriniň 2007-nji ýylyň 28-nji awgustyndaky 107-Ö belgili buýrugy bilen tassyklan, Pensiýalary bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakynda Gollanma üýtgetmeleri girizmek hakynda» Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2010-njy ýylyň 31-nji dekabrynda çykaran 180-Ö belgili buýrugyny;

7) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2011-nji ýylyň 3-nji awgustynda 587 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2007-nji ýylyň 4-nji dekabrynda çykaran 159-Ö belgili buýrugy bilen tassyklan, Döwletiň kömek pullaryny bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakynda Gollanma üýtgetmeleri girizmek hakynda» Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň 2011-nji ýylyň 8-nji iýunynda çykaran 35-Ö belgili buýrugyny;

8) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2011-nji ýylyň 3-nji awgustynda 588 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Türkmenistanyň Durmuş taýdan üpjünçilik ministriniň 2007-nji ýylyň 28-nji awgustynda çykaran 107-Ö belgili buýrugy bilen tassyklan, Pensiýalary bellemegiň we gaýtadan hasaplamagyň tertibi hakynda Gollanma üýtgetmeleri girizmek hakynda» Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň 2011-nji ýylyň 8-nji iýunynda çykaran 36-Ö belgili buýrugyny;

9) Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2015-nji ýylyň 13-nji maýynda 870 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, «Türkmenistanda başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak boýunça usuly görkezmeleri tassyklamak barada» Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň 2015-nji ýylyň 24-nji aprelinde çykaran 35-Ö buýrugyny.

**Türkmenistanyň Zähmet we ilaty
durmuş taýdan goramak ministriniň
2020-nji ýylyň 6-njy iýulynda çykaran
77-Ö belgili buýrugy bilen tassyklandy**

**Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de
olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň
T E R T I B I**

I bap. Umumy düzgünler

1. Şu Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň tertibi (mundan beýläk - Tertip) Türkmenistanyň Ilaty durmuş taýdan goramak hakynda kodeksiniň (mundan beýläk – Kodeks) 7-nji maddasyna, Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda işlenilip taýýarlanylady hem-de ýaşy boýunça pensiýany, gulluk ýyllary boýunça pensiýany, hünär pensiýasyny, maýyplyk boýunça pensiýany, ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýany, toplaýyş pensiýasyny (mundan beýläk – pensiýa), şeýle hem çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluny, çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluny, maýyplyk boýunça döwlet kömek puluny, Beýik Watançylyk urşuna gatnaşanyň ýanyoldaşyna belleniýän döwlet kömek puluny, döwlet durmuş kömek puluny (mundan beýläk – döwlet kömek puly) bellemegiň we olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň tertibini kesgitleýär.

2. Şu Tertipde beýan edilen adalgalar we düşüňjeler Kodeksde kesgitlenen manylarda ulanylýar.

3. Şu Tertibiň maksatlary üçin şu düşüňjeler ulanylýar:

1) döwlet kömek puly işi – bu döwlet kömek pulunyň bellenişini üçin ýüz tutan adama döwlet kömek puluny bellemek üçin esaslanýan resminamalaryň bukjy görnüşindäki toplumu;

2) döwlet kömek puly şahadatnamasy – bu döwlet kömek puly bellenişini adama berilýän, döwlet kömek puluny alýanyň maglumatlary görkezilen kitapça (şu Tertibe 1-nji goşundy);

3) etrap (şäher) topary – bu etraplaryň (şäherleriň) pensiýa gaznasynyň bölümlerinde döredilen, pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemek üçin resminamalara garaýan topar;

4) pensiýa işi – bu pensiýanyň bellenişini üçin ýüz tutan adama pensiýany bellemek üçin esaslanýan resminamalaryň bukjy görnüşindäki toplumu;

5) pensiýa şahadatnamasy – bu pensiýa bellenişini adama berilýän, pensiýa alýanyň maglumatlary görkezilen kitapça (şu Tertibe 2-nji goşundy);

6) ýüz tutujy – bu Türkmenistanyň çäklerinde hemişelik ýaşýan, Kodeksde kesgitleýän tertipde we şertlerde pensiýa üpjünçiligine hukugy bolan we pensiýanyň, döwlet kömek pulunyň bellenişini hem-de başlangyç pensiýa

maýasynyň hasaplanylmagy barada pensiýa gaznasynyň bölümlerine ýüz tutan adam.

4. Pensiýany (muňa şahsy pensiýa degişli däldir), döwlet kömek puluny bellemek, olaryň gaýtadan hasaplanan möçberlerini tassyklamak etrap (şäher) toparý tarapyndan amala aşyrylýar.

5. Döwlet kömek pullaryna (muňa çaga doglanda berilýän we çaga seretmek boýunça döwlet kömek pullary degişli däldir) we şol birwagtda pensiýalara (muňa toplaýyş pensiýa degişli däldir) hukugy bolan raýatlara, olaryň saýlamagy boýunça pensiýanyň ýa-da döwlet kömek pulunyň bir görnüşi bellenilýär. Muňa ekleýjisini ýitiren on sekiz ýaşa çenli maýyplyk boýunça döwlet kömek puluny almaga hukugy bolan çagalar degişli däldir.

II bap. Pensiýa bolan hukuk

6. Ýaşy boýunça pensiýa şu aşakdakylaryň hukugy bardyr:

1) hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy baş ýyldan az bolmadyk, 62 ýaşy dolan erkek adamlaryň, 57 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

2) üç çaga dogran we olary sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren, hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy 20 ýyldan az bolmadyk, 56 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

3) dört çaga dogran we olary sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren, hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy 18 ýyldan az bolmadyk, 55 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

4) baş we ondan köp çagany dogran we olary sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren, hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy 15 ýyldan az bolmadyk, 54 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

5) çagalygyndan maýyplygy bolan (sekiz ýaşdan öň maýyplygy bolan çaga diýlip ykrar edilen) çagany dogran (ýa-da keseliň kesgitlemesinde «doga» diýen söz bolan) halatynda we sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren, hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy 15 ýyldan az bolmadyk, 54 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

6) radiasiýa heläkçiliginiň we betbagtçylygynyň netijesinde ejir çeken (aýrybaşgalanan zolakdaky iş döwrüniň dowamlylygyna garamazdan):

a) hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy 25 ýyldan az bolmadyk 52 ýaşy dolan erkek adamlaryň;

b) hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy 20 ýyldan az bolmadyk 48 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

7) gipofizar nanizmi (boý ösmezlik-liliput) keseli bilen kesellän ýa-da göýdük (karlik) bolan hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy baş ýyldan az bolmadyk 45 ýaşy dolan erkek adamlaryň, 40 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň.

7. Gulluk ýyllary üçin pensiýa şu aşakdakylaryň hukugy bardyr:

1) harby gullukçy, içeri işler edaralarynyň hatarçy, seržant we ofiserler düzüminden bolan:

a) gulluk döwri 25 ýyldan az bolmadyk we şol döwürde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyna

gatnaşygy bolan, 52 ýaşy dolan erkek adamlaryň;

b) gulluk döwri 20 ýyldan az bolmadyk we şol döwürde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan, 48 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

2) harby gullukçy, içeri işler edaralarynyň orta, uly we ýokary serkerdeler düzüminden bolan, näsaglygy, wezipe birliginiň kemeldilmegi ýa-da saglygynyň çäkli ýagdaýy boýunça gullukdan boşadylan:

a) iş döwri 25 ýyl we onuň azyndan 20 ýyly gulluk döwri bolan, şol döwürlerde degişlilikde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan şertde, 50 ýaşy dolan erkek adamlaryň;

b) iş döwri 20 ýyl we onuň azyndan 15 ýyly gulluk döwri bolan, şol döwürlerde degişlilikde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan, 45 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

3) döwlet we raýat awiasiyasynyň uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgäri, paraşutçysy bolan:

a) gulluk döwri 25 ýyldan az bolmadyk we şol döwürde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan 50 ýaşy dolan erkek adamlaryň;

b) gulluk döwri 20 ýyldan az bolmadyk we şol döwürde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan, 48 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň;

4) döwlet we raýat awiasiyasynyň uçarbeledi, uçar operatory bolan:

a) gulluk döwri 25 ýyldan az bolmadyk we şol döwürde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan, 55 ýaşy dolan erkek adamlaryň;

b) gulluk döwri 20 ýyldan az bolmadyk we şol döwürde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan, 50 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň.

8. Hünär pensiýasyna şu aşakdaky adamlaryň hukuklary bardyr:

1) zähmet şertleriniň zyýanlylygynyň we (ýa-da) agyrylygynyň derejesine baglylykda ýaşy boýunça pensiýa üçin (erkek adamlar – 62 ýaş, aýal maşgalalar – 57 ýaş) bellenilen pensiýa çykmaly ýaşynyň 6-dan 10 ýyla çenli kemeldilmegi bilen, doly iş gününüň dowamynda zähmetiň aýratyn şertlerinde işlän adamlaryň, şol sanda:

a) iş döwri 25 ýyldan az bolmadyk, şol sanda görkezilen işlerde azyndan 10 ýyl işlän we şol döwürlerde degişlilikde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan erkek adamlaryň;

b) iş döwri 20 ýyldan az bolmadyk, şol sanda görkezilen işlerde azyndan 7 ýyl 6 aý işlän we şol döwürlerde degişlilikde hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa hem-de hökmany hünär pensiýa ätiýaçlandyrmasyňa gatnaşygy bolan aýal maşgalalaryň.

9. Zähmetiň aýratyn şertleri bolan işleriň, işçi hünärleriniň we

gullukçylaryň wezipeleriniň (şol sanda geçen döwürdäkileriniň) sanawy şu işlerde işlän şahslaryň pensiýa çykýan ýaşynyň kemeldilýän ýyllary görkezilip, Türkmenistanyň Prezidentiniň namasy bilen tassyklanylýar.

10. Maýyplyk boýunça pensiýasyna bellenilen tertipde maýyplygy bolan adam diýlip ykrar edilen, hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşygy baş ýyldan az bolmadyk adamlaryň hukugy bardyr.

11. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýasyna ekleýjiniň (ýagny öz eklenjinde eklençdäkileri saklamagy üpjün edýän adam) döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşleri boýunça ätiýaçlandyrylandygyna ýa-da ätiýaçlandyrylmandygyna garamazdan onuň ýaşayan wagtynda onuň doly saklamagynda bolan ýa-da ýaşamagy üçin ondan zygiderli we esasy çeşme bolup duran kömegi alan we şu aşakda görkezilen eklençdäki maşgala agzalarynyň hukugy bardyr:

1) 18 ýaşy dolmadyk çagalary (şol sanda perzentlige alnan we öweý çagalary), doganlary, uýalary we agtyklary ýa-da şu ýaşdan ýokary, eger olar 18 ýaş çenli maýyp bolan bolsalar, şunda doganlar, uýalar we agtyklar - olaryň zähmete ukyply ata-enesi bolmadyk ýagdaýynda;

2) 18 ýaşy dolan, umumybilim edaralarynda okaýan çagalary (şol sanda perzentlige alnan we öweý çagalary);

3) ýokary, orta we başlangyç hünär bilim edaralarynda bilim almagyň gündizki görnüşinde okaýan hem-de umumybilim edaralarynda okaýan, şu bölügiň 1-nji bendinde görkezilen 24 ýaşy dolmadyk adamlar;

4) kakasy, ejesi (şol sanda perzentlige alanlar), äri, aýaly - eger olar, erkek adam 62 ýaşyna, aýal maşgala 57 ýaşyna ýeten ýa-da maýyplygy bolan adamlar bolup durýan bolsalar we pensiýa ýa-da döwlet kömek puluny almaýan bolsalar;

5) erkek adam 62 ýaşyna, aýal maşgala 57 ýaşyna ýeten we ýaşamak üçin başga serişde çeşmesi ýok bolan atasy we enesi, Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda olary saklamaga borçly adamlar bolmadyk ýagdaýynda;

6) Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyjynyň ýanýoldaşy, eger ol pensiýa ýa-da döwlet kömek puluny almaýan bolsa.

12. Eger-de ekleýji Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen tertipde nam-nyşansyz giden diýlip ykrar edilen bolsa ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa bolan hukuk ol nam-nyşansyz giden halatynda hem ýüze çykýar. Bu ýagdaýda pensiýa kazyýetiň degişli çözgüdiniň güýje giren gününden bellenilýär.

13. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa hukugy bolan kämilik ýaşyna ýetmedik çagalalar, bu hukugy olar perzentlige alnan halatlarynda hem saklap galýarlar, muňa ozal ata enelik hukuklaryndan mahrum edilen olaryň ata-eneleri tarapyndan çagalary perzentlige alnan halatlary girmeýär.

14. Toplaýyş pensiýasyna Türkmenistanyň Adalat ministrliğinde 2019-njy ýylyň 10-njy dekabrynda 1279 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň 2019-njy ýylyň 13-nji noýabrynda çykaran 157-ö belgili buýrugy bilen tassyklanan, Türkmenistanda raýatlara meýletin pensiýa ätiýaçlandyrmasy boýunça pensiýa toplamalaryny tölemegiň tertibinde kesgitlenen adamlaryň hukugy bardyr.

III bab. Döwlet kömek puluna bolan hukuk

15. Çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluna doglan çaganyň enesiniň (atasynyň) ýa-da hossarynyň hukugy bardyr.

16. Perzentlige alnan çaganyň enesine ýa-da atasyna çaga doglanda berilýän döwlet kömek puly tölenilmedik bolsa doglan gününden dört aýlygyna çenli çagany perzentlige alan ata-enäniň hem çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluna hukugy bardyr.

17. Çaga Türkmenistanyň çäginde daşynda doglan ýagdaýynda, çaganyň enesiniň ýa-da atasynyň biri ýa-da ikisi hem Türkmenistanyň raýaty, Türkmenistanyň çäginde hemişelik ýaşayan daşary ýurt raýaty we raýatlygy bolmadyk adam bolsa çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluna hukugy bardyr.

18. Çaga doglanda ýa-da dogulanyndan soňra (bellenilen tertipde çaganyň dogluş hakyndaky şahadatnamasy alynmanka) ölen halatynda saglygy goraýyş edarasynyň degişli kepillnamasy çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluny almak üçin esas bolup biler.

19. Çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluna jemgyýete peýdaly iş bilen meşgullanýandygyna ýa-da meşgullanmaýandygyna garamazdan, çaga üç ýaşyny doldurýança oňa hakykatdan seretmegi amala aşyrýan enesiniň, atasynyň ýa-da hossarynyň hukugy bardyr.

20. Çaga üç ýaşyny doldurýança oňa hakykatdan seretmegi amala aşyrýan beýleki garyndaşlarynyň, eger enesi we (ýa-da) atasy ölen, ölen diýlip yglan edilen, ata-enelik hukuklaryndan mahrum edilen, ata-enelik hukuklary çäklendirilen, nam-nyşansyz giden diýlip ykrar edilen, kämillik ukyby ýok (çäklendirilen) diýlip ykrar edilen bolsa, saglyk ýagdaýy boýunça hut özleriniň çagany terbiýelemäge we ekläp saklamaga mümkinçilikleri bolmasa, azatlykdan mahrum etmek görnüşindäki jezany ýerine ýetirýän edarada jezasyny çekýän bolsa, çagany terbiýelemekden ýa-da onuň hukuklaryny we kanuny bähbitlerini goramakdan boýun gaçyrýan ýa-da öz çagasyny terbiýe berilýän, bejergi alynýan we beýleki şonuň ýaly edaralardan almakdan ýüz dönderen halatlarynda hukugy bardyr.

21. Çaga Türkmenistanyň çäginde daşynda doglan ýagdaýynda, çaganyň enesiniň ýa-da atasynyň biri ýa-da ikisi hem Türkmenistanyň raýaty, Türkmenistanyň çäginde hemişelik ýaşayan daşary ýurt raýaty we raýatlygy bolmadyk adam bolsa çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluna hukugy bardyr.

22. Çaga seretmek birwagtda birnäçe adam tarapyndan amala aşyrylýan halatynda, çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluny almaga hukuk olaryň birine berilýär.

23. Çaga ölerden soň çaga seretmek boýunça döwlet kömek pulunyň bellenişini üçin ýüz tutulanda çaga seretmek boýunça döwlet kömek puly çaga doglan gününden çaga ölen aýynyň yz ýanyndaky aýynyň 1-ne çenli bellenişiniň we tölenilýär.

24. Maýyplyk boýunça döwlet kömek puluna şu aşakdaky adamlaryň

hukugy bardyr:

- 1) 18 ýaşa çenli maýyplygy bolan çagalaryň;
- 2) hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşyk döwri baş ýyldan az bolan çagalýkdan maýyplygy bolan adamlaryň;
- 3) hökmany pensiýa ätiýaçlandyrmasyna gatnaşyk döwri baş ýyldan az bolan maýyplygy bolan adamlaryň.

25. Beýik Watançylyk urşuna gatnaşanyň ýanyoldaşyna bellenilýän döwlet kömek puluna, Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyp, uruşda wepat bolanlaryň ýa-da nam-nyşansyz gidenleriň, uruşdan gaýdyp gelip soň ölenleriň ýanyoldaşlarynyň hukugy bardyr.

26. Döwlet durmuş kömek puluna pensiýa hukugy bolmadyk, 62 ýaşy dolan erkek adamlaryň we 57 ýaşy dolan aýal maşgalalaryň hukugy bardyr.

IV bap. Iş (gulluk) döwri

27. Işiň häsiýetine garamazdan, bellenilen tertipde döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşlerine pensiýa gatançlary tölenilen şertinde, Türkmenistanda Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda döredilen ýuridik şahslarda, Türkmenistanda hasaba alnan daşary ýurt döwletleriniň ýuridik şahslarynyň wekilhanalarynda we şahamçalarynda, Türkmenistanda ýerleşýän daşary ýurt döwletleriniň diplomatik wekilhanalarynda, konsullyk edaralarynda, halkara guramalarynyň wekilhanalarynda, ýuridik şahsy döretmezden telekeçilik işini amala aşyran fiziki şahslar-hususy telekeçilerde, hakyna tutma zähmeti ýa-da öý işgärleriniň zähmetini ulanýan iş berijiler-fiziki şahslarda, oba hojalyk önümlerini öndürýän kärendeçilerde zähmet şertnamasy esasynda işlenilen döwri iş döwri bolup durýar.

28. Oba hojalyk önümlerini öndürýän kärendeçilerde (olaryň ýaşyna garamazdan) zähmet şertnamasy esasynda oba hojalyk önümlerini öndürilýän möwsümine laýyklykda, bellenilen tertipde döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşlerine pensiýa gatançlary tölenilen şertinde işlenilen döwri iş döwri bolup durýar.

29. Iş döwrüne özbaşdak iş bilen meşgullanýan fiziki şahslaryň we hünärmenlik hyzmatlaryny edýän fiziki şahslaryň işi amala aşyran döwri, şol döwürde bellenilen tertipde döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşlerine pensiýa gatançlary tölenilen şertinde goşulýar.

30. Saglygy gorayyş edarasy tarapyndan berlen zähmete ukypsyzlyk haty esasynda işgäriň zähmete wagtlaýyn ukypsyz bolan döwri hem-de aýal maşgalalaryň göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsatda bolan döwri iş döwre goşulýar.

31. Şu Tertibiň ýedinji böleginde görkezilen gulluk ýyllary boýunça pensiýa bolan hukugy üçin hasaplanylýan iş döwri - harby gullugyň, içeri işler edaralarynyň ofiserler, seržantlar we esgerler düzümünde gullugyň möhletlerini ýeňillikli şertlerde hasaplamak harby gullugyň geçilen döwründe hereket eden kanunçylyga laýyklykda geçirilýär.

32. “Döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasy hakynda” Türkmenistanyň Kanunyna

laýyklykda, raýatlaryň aýry-aýry toparlarynyň iş döwrüne şu aşakdaky döwürler hem goşulýar:

1) çagyryş boýunça harby gullugy geçilýän, şeýle hem ýokary harby okuw mekdeplerinde okalýan döwür;

2) işlemeýän adamlaryň I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga seredýän 6 ýyldan köp bolmadyk döwri (şeýle hem, 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli hereket eden «Durmuş üpjünçiligi hakynda» Türkmenistanyň Bitewi kanunyň 24-nji maddasynyň başınjy böleginiň 3-nji bendine laýyklykda, başlangyç pensiýa maýasy hasaplananda hasaba alnan iş döwri bilen bilelikde umumy dowamlylygy 10 ýyldan köp bolmaly däldir), şunda:

a) 18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga seredýändigine, 18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga berlen Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparynyň güwänamasy esas bolup biler;

b) bir wagtda birnäçe fiziki şahslar tarapyndan I topar maýyplygy bolan adama (18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga) seretmegi amala aşyrylýan halatynda, olaryň ýazmaça razyçylygy boýunça haýsy hem bolsa biri saýlanýar;

ç) bir wagtda bir fiziki şahs birnäçe I topar maýyplygy bolan adama ýa-da (we) 18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga (ýa-da iki we ondan köp maýyplygy bolan çaga) seretmegi amala aşyrylýan halatynda, ol fiziki şahs üçin döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşiniň pensiýa gatançlary barada ätiýaçlandyrylan şahslaryň atly hasabyna Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen in pes zähmet hakynyň 10 göterimi möçberinde geçirilýär;

d) I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga seredýän, 16 ýaşdan kiçi ýaşly adam bolup bilmez;

e) I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaş çenli maýyplygy bolan çaga seredýän şahs şol bir wagtda bilim edaralarynda okap hem biler.

3) Türkmenistanyň daşary ýurtdaky diplomatik wekilhanasynyň, konsullyk edarasynyň, Türkmenistanyň halkara guramasynyň ýanyndaky wekilhanasynyň işgäriniň we oňa deňleşdirilen adamyň aýalynyň (adamsynyň), onuň bilen ýaşan, işsiz bolan 4 ýyldan köp bolmadyk döwri;

4) şahsyň çaga seretmek boýunça rugsatda bolan 6 ýyldan köp bolmadyk döwri.

33. Şu Tertibiň otuz ikinji bölegindäki görkezilen esaslar boýunça bir şahs üçin pensiýa ätiýaçlandyрма döwrüniň umumy dowamlylygy 10 ýyldan köp bolmaly däldir.

34. Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edaralary şu Tertibiň otuz ikinji bölegindäki görkezilen şahslar üçin ätiýaçlandyrylan hökmünde ätiýaçlandyрма halaty ýüze çykan (pensiýa ýaşyna ýetilmegi, Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen ýagdaýlarda maýyplygy bolan adam diýlip ykrar edilmegi,) mahalynda pensiýa gatançlary barada ätiýaçlandyrylan şahslaryň atly hasabyna Türkmenistan boýunça Türkmenistanyň kanunçylygynda (ätiýaçlandyрма halatynyň ýüze çykan senesinde) bellenen in pes zähmet hakynyň 10 göterimini ýazgy etmäge borçludyr.

V bap. Pensiýa we döwlet kömek pulunyň bellenilmegi üçin ýüz tutmak

35. Raýatlar pensiýa bellenilmegi üçin hemişelik ýaşayan (ýazgyda duran) ýeri boýunça Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň edarasyna özleri Pensiýany bellemek barada arza (şu Tertibe 3-nji goşundy) bilen ýüz tutýarlar

36. Raýatlar döwlet kömek pulunyň bellenilmegi üçin hemişelik ýaşayan (ýazgyda duran) ýeri boýunça Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasyna özleri Döwlet kömek puluny bellemek barada arza (şu Tertibe 4-nji goşundy) bilen ýüz tutýarlar.

37. Ýaşy boýunça pensiýanyň bellenilmegi üçin arzanyň ýanyna şu resminamalar goşulýar:

- 1) pasportyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) çagalaryň dogluş hakynda şahadatnamalarynyň nusgasy we olary sekiz ýaşyna çenli terbiýeländigine şaýatlyk edýän resminamalar (ýaşy boýunça pensiýa ir çykmaga hukugy bolan aýal maşgalalar üçin);
- 3) aýratyn döwürlerini tassyklaýan resminamalar;
- 4) zähmet depderçesiniň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 5) döwlet sylaglary we hormatly atlary hakynda şahadatnamanyň nusgasy – «Türkmenistanyň Döwlet sylaglary hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda goşmaça tölegler göz öňünde tutulan döwlet sylaglary we hormatly atlary bar bolan adamlar üçin;
- 6) maýyp çagasy bolan aýal maşgalalar:
 - a) maýyplygy bolan çagasynyň dogluş hakyndaky şahadatnamasynyň nusgasy;
 - b) Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparyň güwänamasynyň göçürmesi ýa-da bejeriş (saglygy goraýyş) edarasyndan berlen güwänama.

38. Gulluk ýyllary boýunça pensiýanyň bellenilmegi üçin arzanyň ýanyna şu resminamalar goşulýar:

- 1) pasportyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) aýratyn döwürlerini tassyklaýan resminamalar;
- 3) zähmet depderçesiniň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 4) döwlet sylaglary we hormatly atlary hakynda şahadatnamanyň nusgasy – «Türkmenistanyň Döwlet sylaglary hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda goşmaça tölegler göz öňünde tutulan döwlet sylaglary we hormatly atlary bar bolan adamlar üçin.

39. Hünär pensiýasynyň bellenilmegi üçin arzanyň ýanyna şu resminamalar goşulýar:

- 1) pasportyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) aýratyn döwürlerini tassyklaýan resminamalar;
- 3) zähmet depderçesiniň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 4) döwlet sylaglary we hormatly atlary hakynda şahadatnamanyň nusgasy – «Türkmenistanyň Döwlet sylaglary hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda goşmaça tölegler göz öňünde tutulan döwlet sylaglary we hormatly atlary bar bolan adamlar üçin;
- 5) zähmetiň aýratyn (zyýanly we aýratyn agyr) şertleri bolan işlerde

işländigini barada iş beriji tarapyndan berlen Hünär pensiýasyany bellemek üçin zähmetiň aýratyn (zyýanly we aýratyn agyr) şertleri bolan işlerde işländigini barada kepilnama (şu Tertibe 5-nji goşundy).

40. Maýyplyk boýunça pensiýanyň bellenilmegi üçin arzanyň ýanyna şu resminamalar goşulýar:

- 1) pasportyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparynyň güwänamasyndan göçürme;
- 3) maşgala agzalary barada güwänama;
- 4) 18 ýaşy dolmadyk maşgala agzalarynyň dogluş hakynda şahadatnamalarynyň nusgasy;
- 5) aýratyn döwürlerini tassyklaýan resminamalar;
- 6) zähmet depderçesiniň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 7) döwlet sylaglary we hormatly atlary hakynda şahadatnamanyň nusgasy – «Türkmenistanyň Döwlet sylaglary hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda goşmaça tölegler göz öňünde tutulan döwlet sylaglary we hormatly atlary bar bolan adamlar üçin.

41. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýanyň bellenilmegi üçin arzanyň ýanyna şu resminamalar goşulýar:

- 1) pensiýasy resmileşdirilýän adamyň pasportynyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) ekleýjisiniň ölendigini ýa-da onuň nam-nyşansyz gidendigini tassyklaýan resminamanyň nusgasy;
- 3) çagalaryň dogluş hakynda şahadatnamalarynyň nusgasy;
- 4) ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa bellenilýäniň bilim edarasynda okaýandygyny (terbiýelenýändigini) tassyklaýan güwänama - pensiýa tölenilýän döwründe her ýylda;
- 5) maşgala agzalarynyň şahsyýetini we merhum ekleýji bilen garyndaşlyk gatnaşyklaryny tassyklaýan (nika baglaşylandygy hakynda şahadatnama ýa-da ornuny tutýan) resminamalar, bellenen halatlarda - kazyýetiň çözüdi;
- 6) maşgala agzalary barada güwänama - bilim edaralarynda okaýan (terbiýelenýän) şahslardan başgalara;
- 7) kämilik ýaşyna ýetmedik we kämilik ukyby ýok diýlip ykrar edilen eklençdäkilere hossar ýa-da howandar bellenilmegi hakynda ygtyýarlyk berlen edaranyň kararynyň nusgasy (hossara ýa-da howandara pensiýa resmileşdirilen halatynda);
- 8) ekleýjisiniň Beýik Watançylyk urşuna gatnaşandygy baradaky resminama (eger gatnaşan bolsa).

42. Pensiýa gaznasynyň degişli hünärmeni şu Tertibiň otuz ýedinji böleginiň 1-nji, 2-nji, 3-nji, 4-nji, 5-nji bentlerinde, 6-njy bendiniň «a» kiçi bendinde, otuz sekizinji böleginiň 1-nji, 2-nji, 3-nji we 4-nji bentlerinde, otuz dokuzynjy böleginiň 1-nji, 2-nji, 3-nji we 4-nji bentlerinde, kyrkynjy böleginiň 1-nji, 4-nji, 5-nji, 6-njy we 7-nji bentlerinde, kyrk birinji böleginiň 1-nji, 2-nji, 3-nji, 5-nji we 7-nji bentlerinde görkezilen resminamalary olaryň asyl nusgalary bilen deňeşdirip, bu barada degişli bellik edilýär („göçürme dogry” diýen sözleri ýazylýar we goly goýulýar).

43. Çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluny bellemek üçin oňa hukugy bolan adam ýaşayan (ýazgyda duran) ýerindäki pensiýa gaznasynyň bölümine arza bilen ýüz tutup, arzanyň ýanyna şu resminamalary goşmalydyr:

- 1) pasportyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) çaganyň (çagalaryň) dogluş hakynda şahadatnamasynyň nusgasy;
- 3) eger çaganyň (çagalaryň) dogluş hakynda şahadatnamasynda görkezilen enesiniň ýa-da atasynyň familiýasy pasportdaky familiýa bilen deň gelmeýän halatynda nika baglaşylandygy hakynda şahadatnamasynyň nusgasy.

44. Azatlykdan mahrum ediş ýerinde jezasyny çekýän aýal maşgala çaga dogran ýagdaýynda çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluny bellemek üçin degişli düzediş edarasy şu Tertibiň kyrk üçünji böleginde görkezilen resminamalary özüniň ýerleşýän ýerindäki Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasyna berýär.

45. Çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluny bellemek üçin oňa hukugy bolan adam hemişelik ýaşayan (ýazgyda duran) ýerindäki Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasyna Döwlet kömek puluny bellemek hakynda arza bilen ýüzlenip, arzanyň ýanyna şu resminamalary goşmalydyr:

- 1) çaga seredýän adamyň pasportynyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) çaganyň dogluş hakynda şahadatnamasynyň nusgasy;
- 3) maşgala agzalary barada güwänama;
- 4) çaga perzentlige alnan halatynda ygtyýarlyk berlen edaranyň çagany perzentlige bermek baradaky çözgüdiniň nusgasy;
- 5) çaga hossar bellenilen halatynda ygtyýarlyk berlen edaranyň çaga hossar bellenilmegi baradaky çözgüdiniň nusgasy;
- 6) eger çaganyň dogluş hakynda şahadatnamasynda görkezilen enesiniň ýa-da atasynyň familiýasy pasportdaky familiýa bilen deň gelmeýän halatynda nika baglaşylandygy hakynda şahadatnamasynyň nusgasy;
- 7) döwlet kömek puly çaganyň atasyna bellenilen halatynda, çaganyň enesine çaga seretmek boýunça döwlet kömek pulunyň bellenilmändigi hakynda onuň ýazgyda duran ýeri boýunça Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasynyň kepilnamasy.

46. Azatlykdan mahrum ediş ýerinde jezasyny çekýän aýal maşgala çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluny bellemek üçin degişli düzediş edarasy şu Tertibiň kyrk başınjy böleginde görkezilen resminamalary özüniň ýerleşýän ýerindäki Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasyna berýär.

47. Maýyplyk boýunça döwlet kömek puluny bellemek üçin oňa hukugy bolan adam ýaşayan (ýazgyda duran) ýerindäki Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasyna arzanyň ýanyna şu resminamalary goşýar:

- 1) döwlet kömek puly resmileşdirilýän adamyň pasportynyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;
- 2) Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparynyň güwänamasyndan göçürme, muňa 18 ýaşa çenli maýyplygy bolan çagalar degişli däldir;
- 3) 18 ýaşa çenli maýyplygy bolan çagalar üçin saglygy barada netijenama;
- 4) maşgala agzalary barada güwänama, muňa 18 ýaşa çenli maýyplygy

bolan çagalar degişli dälidir;

5) çaganyň dogluş hakynda şahadatnamasynyň nusgasy;

6) eger çagalaryň dogluş hakynda şahadatnamasynda görkezilen enesiniň ýa-da atasynyň familiýasy pasportdaky familiýa bilen deň gelmeýän halatynda nika baglaşylandygy hakynda şahadatnamasynyň nusgasy.

48. Beýik Watançylyk urşuna gatnaşanyň ýanyoldaşyna döwlet kömek puluny bellemek üçin oňa hukugy bolan adam ýaşayan (ýazgyda duran) ýerindäki pensiýa gaznasynyň bölümüne arzanyň ýanyna şu resminamalary goşýar:

1) döwlet kömek puly resmileşdirilýän adamyň pasportynyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasy;

2) ýanyoldaşynyň Beýik Watançylyk urşunyň gatnaşyjysy bolandygy barada harby wekilligiň kepilnamasy;

3) Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyjynyň ýanyoldaşynyň uruşda wepat bolandygyny ýa-da nam-nyşansyz gidendigini ýa-da ondan gaýdyp gelenden soň ölendigini tassyklaýan resminamanyň nusgasy;

4) döwlet kömek puly resmileşdirilýän adamyň, Beýik Watançylyk urşuna gatnaşygy bilen nika baglaşylandygy hakynda şahadatnamasynyň nusgasy;

5) Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyjynyň ýanyoldaşy ýogalandan soň, başga nika baglaşmandygy barada RÝNÝ edarasynyň güwänamasy.

49. Döwlet durmuş kömek puluny bellemek üçin oňa hukugy bolan adam ýaşayan (ýazgyda duran) ýerindäki pensiýa gaznasynyň bölümüne arzanyň ýanyna pasportynyň (ornuny tutýan resminamanyň) nusgasyny goşýar.

50. Pensiýa gaznasynyň degişli hünärmeni şu Tertibiň kyrk üçünji böleginiň 1-nji, 2-nji, 3-nji bentlerinde, kyrk başynji böleginiň 1-nji, 2-nji, 4-nji, 5-nji, 6-njy bentlerinde, kyrk ýedinji böleginiň 1-nji, 5-nji, 6-njy bentlerinde, kyrk sekizinji böleginiň 1-nji, 3-nji, 4-nji bentlerinde we kyrk dokuzynjy böleginde görkezilen resminamany olaryň asyl nusgalary bilen deňeşdirip, bu barada degişli belligi edýär („göçürme dogry” diýen sözleri ýazylýar we goly goýulýar).

51. Ýaşy boýunça, gulluk ýyllary boýunça we hünär pensiýa şeýle hem maýyplyk boýunça pensiýa bellenenden soň onuň zähmet depderçesiniň asyl nusgasynyň birinji sahypasyna «PENSIÝA BELLENILDI» diýen söz ýazgyly möhür basylmaly we pensiýanyň bellenilen senesi ýazylmaly. Bu möhür pensiýalary we döwlet kömek pullaryny belleýän toparyň başlygynyň jogapkärçiliginde bolup, onuň ulanyş tertibi berk gözegçilikde saklanýar.

52. Etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölümi pensiýa we döwlet kömek pullaryna hukugy bolan adamlardan, iş berijilerden, ministrliklerden, pudaklaýyn dolandyryş edaralaryndan we arhiw edaralaryndan pensiýa we döwlet kömek pullary üpjünçiligi bilen baglanyşykly maglumatlary sorap almaga hukuklary bardyr.

53. Ýüz tutujylary kabul etmek hem-de pensiýa we döwlet kömek puluny bellemek üçin resminamalara seretmek etrap (şäher) toparlary tarapyndan amala aşyrylýar.

54. Etrap (şäher) toparlary hepdede 3 gezekden az bolmadyk möhletde ýüz tutujylary kabul edýärler we olar tarapyndan topara hödürlenen resminamalara seredýärler.

55. Toparyň garamagyna pensiýanyň bellenilmegi baradaky arzasyny we pensiýa resminamalary beren ýüz tutujylary hasaba almak, bellenen tertipde resmileşdirilen ýörite «Pensiýa bellemek üçin ýüz tutan adamlardan kabul edilen arzalary hasaba alyş kitabynda» hasaba alynýar (şu Tertibe 6-njy goşundy).

56. Toparyň garamagyna döwlet kömek pulunyň bellenilmegi baradaky arzasyny we döwlet kömek puly resminamalaryny beren ýüz tutujylary hasaba almak bellenen tertipde resmileşdirilen ýörite «Döwlet kömek puluny bellemek üçin ýüz tutan adamlardan kabul edilen arzalary hasaba alyş kitabynda» hasaba alynýar. Maýyplyk boýunça döwlet kömek puly, Beýik Watançylyk urşuna gatnaşanyň ýanyoldaşyna bellenilýän döwlet kömek puly we döwlet durmuş kömek puly resminamalary beren ýüz tutujylary hasaba almak bir kitapda (şu Tertibe 7-nji goşundy), şeýle hem çaga seretmek boýunça we çaga doglanda berilýän döwlet kömek puly resminamalary beren ýüz tutujylary hasaba almak aýry kitapda resmileşdirilýär (şu Tertibe 8-nji goşundy).

57. Şu Tertibiň elli başinji we elli altynjy böleklerinde görkezilen arzalary hasaba alyş kitaplary her aýyň ahyryna (üstündäki aýyň iň soňky gününde) etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölüminiň başlygy tarapyndan hasaba alnan arzalaryň sanyny ýazmaça beýan edilip, goly we möhri bilen ýapylýar. Ady agzalan kitaplary her ýylyň çäryeginiň ahyryna Aşgabat şäheriniň we welaýatlaryň pensiýa gaznasynyň müdirliginiň başlygynyň goly we möhri bilen ýapylýar. Şeýle hem ady agzalan kitaplary her ýylyň ahyryna Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň degişli müdirliginiň jogapkär işgärleriniň goly we möhri bilen ýapylýar.

Ýörite açylan kitaplaryň ýöredilşine we resmileşdirilişine jogapkär edip etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölüminiň başlygy tarapyndan buýruk bilen belli bir işgär berkidilýär.

VI bap. Pensiýanyň möçberini hasaplamak

58. Ýaşy boýunça, gulluk ýyllary boýunça we hünär pensiýasynyň möçberi raýatlara pensiýa bellenilýän senesinde olaryň atly pensiýa hasabyndaky şertli pensiýa maýasynyň möçberini Türkmenistan boýunça erkek adamlaryň we aýal maşgalalaryň pensiýa ýaşy dolandan soň garaşylýan ömrüniň (aý ölçeginde) jeminiň ortaça dowamlylygyna (mundan beýläk - garaşylýan ömrüň dowamlylygy) bölmek arkaly hasaplanylýar.

59. Bellenilýän pensiýalaryň iň pes möçberi şu aşadaky möçberlerde bellenilýär, muňa maýyplyk boýunça pensiýa we ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa degişli dälidir:

1) pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenilen binýatlyk ululygyň 100 göteriminde - döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşlerine:

a) erkek adamlaryň - 25 ýyldan az bolmadyk;

b) aýal maşgalalaryň - 20 ýyldan az bolmadyk, şu bendiň “ç” we “d” kiçi bentlerinde görkezilen halatlar muňa degişli dälidir;

ç) dört çaga dogran we olary sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren aýal maşgalalaryň - 18 ýyldan az bolmadyk;

d) baş we şondan köp çagany dogran ýa-da çagalygyndan maýyplygy bolan çagany sekiz ýaşa çenli terbiýeläp ýetişdiren aýal maşgalalaryň - 15 ýyldan az bolmadyk döwürde gatnaşygy bolan şertinde;

2) pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň 85 göteriminde - döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşlerine gatnaşygynyň deňşlilikde erkek adamlar we aýal maşgalalar üçin şu bölegiň 1-nji bendinde bellenen döwrüniň azyndan ýarysy bolan şertinde;

3) pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň 70 göteriminde - döwlet pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany görnüşlerine gatnaşygynyň şu bölegiň 1-nji bendinde deňşlilikde erkek adamlar we aýal maşgalalar üçin bellenen döwrüniň ýarysyndan az bolan, ýöne baş ýyldan az bolmadyk şertinde.

Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyja we onuň ýanýoldaşyna, şeýle hem tylda zähmet çekenlere deňşli pensiýa bellenilýär, emma pensiýanyň iň pes möçberi Türkmenistanyň Prezidentiniň namasynda bellenen möçberinden pes bolmaly däldir.

60. Kodeksiň 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwarynda güýje girmegi bilen baglylykda, şu seneden başlap şertli-toplaýyş pensiýa usuly girizildi. Şertli-toplaýyş pensiýa usuly girizilmazinden öňki iş (gulluk) döwürleri üçin pensiýanyň möçberi şertli-toplaýyş pensiýa usulynyň girizilen senesine çenli hereket eden Türkmenistanyň durmuş üpjünçiligi hakynda kanunçylygyna laýyklykda hasaplanylýar. Şertli-toplaýyş pensiýa usuly girizilmazinden öň hereket eden «Durmuş üpjünçiligi hakynda» Türkmenistanyň Bitewi kanunyna laýyklykda 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli iş döwri bolan adamlara başlangyç şertli pensiýa maýasy hasaplanylýar.

61. Maýyplyk boýunça pensiýanyň möçberi maýyplygyň görnüşine we toparyna garamazdan olaryň atly pensiýa hasabyndaky şertli pensiýa maýasynyň möçberini garaşylýan ömrüň dowamlylygyna bölmek arkaly hasaplanylýar.

Bellenilen tertipde maýyplygy bolan adam diýlip ykrar edilen adamyň 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli iş döwri bolan ýagdaýynda, onda oňa başlangyç şertli pensiýa maýasy hasaplanylýar.

62. Maýyplyk boýunça bellenen pensiýanyň iň pes möçberi, pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň:

1) I topar maýyplara - 155 göteriminden;

2) II topar maýyplara - 135 göteriminden;

3) III topar maýyplara - 115 göteriminden, az bolmaly däldir.

63. I, II we III topar çagalykdan maýyplygy bolan adamlara maýyplyk boýunça bellenen pensiýanyň iň pes möçberi, pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň 190 göteriminden az bolmaly däldir.

64. Beýleki döwletleriň çäklerinde söweş hereketlerine gatnaşyp maýyplygy bolan adamlara - harby gullugyň maýyplygy bolan adamlaryna bellenen pensiýanyň iň pes möçberi pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň:

1) I topar maýyplara - 220 göteriminden;

2) II topar maýyplara - 205 göteriminden;

3) III topar maýyplara - 190 göteriminden, az bolmaly dälidir.

65. Öz ekleýjinde kämillik ýaşyna ýetmedik çagalary bolan I we II topar maýyplygy bolan adamlarynyň maýyplyk boýunça pensiýasyna, olaryň her bir çagasy üçin pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň 20 göterimi möçberinde goşmaça töleg bellenilýär. Bu goşmaça töleg eklençdäki çaga ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa, 18 ýaşa çenli maýyplyk boýunça kömek puluny alýandygyna garamazdan tölenilýär. Şeýle hem bu goşmaça töleg eklençdäki çaganyň (çagalaryň) I we II topar maýyplygy bolan enesine we atasyna bir wagtda tölenilip bilner.

66. Saglygy barada netijenamasy boýunça keseki kömegine mätäç bolan I topar we ýeke ýaşayan görüşi boýunça II topar maýyplygy bolan adamlaryň pensiýasyna, olara seretmek boýunça pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululygyň 20 göterimi möçberinde goşmaça töleg bellenilýär.

67. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa eklençdäkileriň sanyndan we pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululykdan ugur alnyp hasaplanylýar we şu aşakdakylara deňdir:

1) eklençdäki bir adama - 65 göterime;

2) eklençdäki iki adama - 125 göterime;

3) eklençdäki üç adama - 145 göterime;

4) eklençdäki dört adama - 170 göterime;

5) eklençdäki baş adama - 185 göterime;

4) eklençdäki alty we şondan köp adama - 200 göterime.

68. Ýetim (ata-enesiniň howandarlygyndan galan) çagalara ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýanyň möçberi pensiýanyň iň pes möçberini kesgitlemek üçin bellenen binýatlyk ululykdan hasaplanylýar we şu aşakdakylara deňdir:

1) bir çaga - 145 göterime;

2) iki çaga - 230 göterime;

3) üç we ondan köp çaga - 285 göterime.

69. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa hukugy bolan maşgala agzalarynyň biri, özüne düşýän paýynyň bölünip berilmegini talap eden ýagdaýynda, pensiýa maşgalanyň her bir agzasyna deň paýlarda bellenilýär.

70. Toplaýyş pensiýasynyň möçberi, atly pensiýa hasapdaky toplaýyş pensiýa maýasyny garaşylýan ömrüň dowamlylygyna bölmek arkaly hasaplanylýar.

71. Toplama pensiýa usuly boýunça ätiýaçlandyrylan şahslaryň pensiýa toplamalary, olaryň islegi boýunça şertli-toplaýyş pensiýa usuly boýunça şertli pensiýa maýasyna geçirilip bilner.

72. Ýüz tutujy Kodeksde bellenen pensiýa ýaşyndan giç pensiýa çykan halatynda, hasaplama üçin ulanylýan, Türkmenistan boýunça erkek adamlaryň we aýal maşgalalaryň pensiýa ýaşy dolandan soň garaşylýan ömrüniň dowamlylygynyň aýlarynyň sany degişlilikde azaldylmaýar.

73. Ýüz tutujy özüne hasaplanylýan pensiýanyň möçberi bilen tanyşmaga haklydyr.

VII bap. Başlangyç şertli pensiýa maýasy

74. Başlangyç şertli pensiýa maýasy şertli-toplaýyş pensiýa usuly girizilmazinden öňki iş (gulluk) döwürleri üçin hasaplanylýan pensiýanyň möçberini, garaşylýan ömrüň dowamlylygyna köpeltmek arkaly hasaplanylýar.

$BPM = PM \times GÖ$ bu ýerde:

BPM – başlangyç şertli pensiýa maýasy;

PM –2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli iş döwürleri üçin hasaplanan pensiýanyň möçberi;

GÖ – garaşylýan ömrüň dowamlylygy (aý ölçeginde).

75. Şertli-toplaýyş pensiýa usuly girizilmazinden öňki iş (gulluk) döwürleri üçin hasaplanylýan pensiýanyň möçberini olaryň şahsy koeffisiýentini pensiýanyň möçberini hasaplamak üçin Türkmenistan boýunça bellenen ortaça aýlyk zähmet hakyna we ölçege köpeltmek ýoly bilen hasaplanylýar.

$PM = ŞK \times TBOAIIH \times Ö$ bu ýerde:

ŞK – ýüz tutujynyň şahsy koeffisiýenti;

TOAIIH– pensiýanyň möçberini hasaplamak üçin bellenen, Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky (Türkmenistanyň Prezidentiniň 2011-nji ýylyň 8-nji iýulynda çykaran PP-5802 belgili Permany esasynda 820 manat möçberinde bellendi);

Ö –2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli iş döwrüniň her bir ýyly üçin Türkmenistanyň Prezidentiniň namalary bilen kesgitlenýän ölçege (Türkmenistanyň Prezidentiniň 2011-nji ýylyň 8-nji iýulynda çykaran PP-5802 belgili Permany esasynda 1 göterim möçberde bellendi).

76. Başlangyç şertli pensiýa maýasynyň hasaplamasyny Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edaralary amala aşyrýarlar.

77. Pensiýanyň iň pes möçberinden başga,başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin pensiýanyň möçberini hasaplanylýanda 2007-nji ýylyň 17-nji martyndaky «Durmuş üpjünçiligi hakynda» Türkmenistanyň Bitewi kanunynda we şondan gelip çykýan beýleki Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalarynda göz önünde tutulan çäklendirmeler ulanylýar. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin pensiýanyň möçberini hasaplanylýanda pensiýanyň iň pes möçberini ulanylmaýar.

78. 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwary ýagdaýyna zähmet gatnaşyklarynda bolan adamlaryň başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin zerur bolan resminamalaryny iş berijileri tarapyndan jemlenip, iş berijileriň ýerleşýän ýeri boýunça pensiýa gaznasynyň bölümüne berýärler.

79. 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwary ýagdaýyna zähmet gatnaşyklarynda bolmadyk fiziki şahslaryň başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin zerur bolan resminamalaryny ýaşayan (ýazgyda duran) ýerleri boýunça pensiýa gaznasynyň bölümüne özbaşdak berýärler.

80. İş beriji özi bilen zähmet gatnaşyklarynda bolan (şol sanda durmuş rugsadynda bolan) şahsyň, onuň gatnaşmagynda iş döwrüni tassyklaýan

resminamalary, zähmet haky barada maglumatlary taýýarlaýar, şahsyň iş döwrüniň dowamlylygyny we şahsy koeffisiýentini hasaplaýar.

81. İş döwrüni, şeýle hem iş döwrüne goşulýan beýleki döwürleri tassyklaýan resminamalar iş berijiniň işgärler bölüminde bolan maglumatlar esasynda taýýarlanylýar. Eger-de işgäriň belli bir iş döwrüni kepillendirýän resminamalary onuň şahsy işinde bolmadyk halatynda, işgär şol iş döwrüni tassyklaýan iş beriji tarapyndan soralyan resminamalary berýär.

82. İş beriji bilen raýat–hukuk häsiýetli şertnama esasynda zähmet gatnaşyklarynda bolup, utgaşdyrma esasynda işleýän şahslar we pensionerler babatynda başlangyç pensiýa maýasy hasaplanylmaýar.

VIII bap. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin iş döwri

83. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin iş döwrüne işiň häsiýetine we dowamlylygyna hem-de arakesmeleriň dowamlylygyna garamazdan:

1) zähmet şertnamasynyň esasynda guramaçylyk-hukuk we eýeçiligiň görnüşlerine garamazdan kärhanalarda, edaralarda we guramalarda;

2) hakyna tutma şertnamasy esasynda hususy telekeçilerde;

3) hakyna tutma şertnamasy esasynda daşary ýurt döwletleriniň, halkara birleşikleriniň we guramalarynyň Türkmenistanyň çäklerinde ýerleşen wekilçiliklerinde we edara görnüşli taraplarynda;

4) oba hojalyk önümlerini öndürýän adam hökmünde işlenen zähmet we beýleki jemgyýete peýdaly işiň (gullugyň) döwri degişlidir.

İş döwrüne iş berijiler tarapyndan bellenen tertipde döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyňa geçirimler geçirilen döwürler kabul edilýär. Tölegiň bu şerti Türkmenistanyň kanunçylyk namalary bilen görkezilen geçirimleri tölemekden boşadylanlara degişli däldir.

84. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin hasaplanylýan iş döwri - Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň, beýleki goşunlarynyň, harby edaralarynyň harby gullukçylarynyň, içeri işler edaralarynyň hatarçy, seržant we ofiserlerler düzüminiň işgärleriniň, Türkmenistanyň döwlet we raýat awiasiyasynyň uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärleriniň, paraşutçylarynyň, uçar operatorlarynyň we uçarbeletleriniň, şeýle hem zähmetiň aýratyn (aýratyn zyýanly we (ýa-da) aýratyn agyr) şertleri bolan işlerde işlänleriň iş döwürleri olaryň hakyky ýyllyk senenama gulluk (iş) döwürlerini hasaba almak bilen amala aşyrylýar.

85. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin iş döwrüne şu aşakdakylar hem goşulýar:

1) ýüz tutujynyň okuw mekdebini tamamlandygyna ýa-da doly okuw döwrüni tamamlaman okamagy bes edendigine garamazdan, ýokary hünär, orta hünär we başlangyç hünär okuw mekdeplerinde, işgärleri taýýarlamak, hünäri ýokarlandyryş we gaýtadan hünär öwrediş gysga möhletli okuwlarda, kliniki ordinaturalarda, aspiranturalarda, doktoranturalarda we akademiýalarda, şeýle hem ýokary we orta dini okuw mekdeplerinde önümçilikden aýrylmak şerti bilen okalan döwür. Okaýanyň okuw döwründe uzak arakesmesiniň bolandygy barada maglumat bolsa, şol arakesme döwri iş döwrüne goşulmaýar.

Eger okaýan okuw mekdebinden çykarylyp we geljek ýyllarda okuwyna dikeldilen bolsa, onda okuw döwri iş döwrüne umumy esaslarda goşulýar. Agzalan döwri iş döwrüne goşmaklyk ýüz tutujynyň okan mekdebinden ýa-da arhiw edarasından berlen maglumat esasynda geçirilýär.

2) çagyryş boýunça harby gullugyň we içeri işler edaralarynda gullugyň geçilen döwri;

3) işlemeýän adamyň I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaşa çenli maýyplygy bolan çaga sereden döwri, ýöne jemi 10 ýyldan köp bolmaly däl. Görkezilen döwür I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaşa çenli maýyplygy bolan çaga sereden adamyň seretmegi amala aşyran döwrüne çenli işländigine ýa-da işlemändigine garamazdan iş döwrüne goşulýar;

4) Türkmenistanyň diplomatik edaralarynyň işgärleriniň we olara deňleşdirilen adamlaryň aýallarynyň (adamsynyň) daşary ýurtda ýaşan döwürleri, emma 4 ýyldan köp bolmaly däl;

5) Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda işgäriň iş ýeriniň saklanyp galýan döwri (wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk döwri, zähmet rugsadynda bolnan döwür we ş.m.);

6) ýüz tutujynyň bikanun işden çykarylan halatynda mejburi işsiz bolan wagty, eger ol kazyýet edaralarynyň çözgüdiniň esasynda işine dikeldilen bolsa;

7) ýüz tutujynyň hökmany suratda zähmete çekilmegi bilen azatlykdan mahrum etmeklige şertli iş kesilen döwri;

8) esassyz sebäpler bilen jenaýat jogapkärçiligine çekilen, esassyz repressiýa (sütem) edilen we soňra bolsa aklanylan raýatlaryň tussag astyna alnyp saklanan döwri we ol adamlaryň azatlykdan mahrum ediş ýerlerinde jezasyny çeken döwri.

86. Harby gullukçylaryň içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň işgärleriniň başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplamak üçin ulanylýan iş döwrüne şu Tertibiň XII babynda görkezilen harby gulluk döwri, şeýle hem zähmet işiniň beýleki döwürleri goşulýar.

87. Türkmenistanyň döwlet we raýat awiasiýasynyň uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärleriniň, şeýle hem paraşyutçylaryň, uçarüsti dolandyryjylaryň we uçarbeletleriň zähmet pensiýasyny hasaplamak üçin ulanylýan iş döwrüne şu Tertibiň XIII babynda görkezilen uçuş sagatlary boýunça bellenen ýyllyk ölçegi ýerine ýetirmegiň döwri, şeýle hem zähmet işiniň beýleki döwürleri goşulýar.

88. Düzediş işlerinde işletmek görnüşinde jeza çäresini çeken döwri umumy iş döwrüne goşulmaýar.

Kazyýet tarapyndan kanunda bellenen tertipde azatlykdan mahrum etmezden düzediş işlerinde işletmek görnüşinde jeza çäresini çeken wagty umumy iş döwrüne goşulan we zähmet depderçesinde şeýle ýazgy bar bolan halatynda, onda görkezilen döwür pensiýany hasaplamak üçin iş döwrüne goşulýar.

IX bab. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplanylanda iş döwrüni tassyklamak

89. Zähmet depderçesi, şeýle hem bellenen tertipde iş ýerinden, gulluk eden, okan we iş döwri diýlip hasaplanýan başga bir işinden, şeýle hem arhiw we beýleki

ygtyýarly edaralar tarapyndan berilýän resminamalar iş döwrüni tassyklaýjy esasy resminamalar bolup durýar.

Iş döwri hasaplananda göz önünde tutulýan zähmet depderçesindeki ýazgylar, olaryň zähmet depderçä girizilen gününde hereket eden kanunçylyga laýyklykda resmileşdirilen bolmalydyr.

90. Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna girýän döwletleriň we SSSR-iň düzümine giren döwletleriň çäklerinde bolmalysy ýaly tertipde berlen ýa-da 1991-nji ýylyň 1-nji dekabryna çenli bolmalysy ýaly resmileşdirilen iş döwrüni tassyklaýan resminamalar kanunlaşdyrmazdan kabul edilýär.

91. Zähmet depderçesi bolmadyk ýagdaýynda, şeýle hem onda nädogry ýa-da nätakyk ýazgylar bolan halatynda ýa-da aýry-aýry iş döwri barada ýazgylaryň bolmadyk wagtynda iş döwrüni tassyklaýan resminamalar hökmünde güwänamalar, buýruklardan göçürmeler, atly hasaplar we iş hakyny (girdejini, pul üpjünçiligini) tölemek üçin töleg sanawlary, şahadatnamalar, häsiýetnamalar, ýazmaça zähmet ylalaşyklary (şertnamalary) we olaryň ýerine ýetirilendigi baradaky bellik edilen ylalaşyklar, zähmet, gulluk we tertipleşdirilen sanawlar, kärdeşler arkalaşygynyň agzalyk biletleri, birleşikleriň agzalarynyň agzalyk depderçeleri we iş döwri baradaky maglumatlary özünde saklaýan beýleki resminamalar kabul edilýär.

Şunda subutnama hökmünde bellenen nusgadaky ýa-da bellenen tertipde resmileşdirilen resminamalar kabul edilýär. İş döwrüni, beýleki işini we şu Tertibiň 85-nji bendinde göz önünde tutulan beýleki döwürleri tassyklamak üçin berlen resminamalarda berlen senesi we belgisi, resminama berilýän adamyň familiýasy, ady, atasynyň ady, onuň doglan senesi, aýy, ýyly, iş ýeri, işlän döwri, käre (wezipesi) we resminamanyň berilmeginiň esasy (buýruklar, atly hasaplar we beýleki resminamalar) görkezilmelidir.

92. Zähmet depderçesiniň ýöredilmedik halatynda zähmet şertnamasy boýunça iş döwri, şeýle hukuk gatnaşyklarynyň ýüze çykan gününde hereket eden zähmet kanunçylygyna laýyklykda resmileşdirilen ýazmaça zähmet şertnamasy bilen tassyklanýar.

93. İşleri ýerine ýetirmek ýa-da hyzmatlary etmek babatynda raýat-hukuk häsiýete eýe bolan şertnama boýunça işlenen döwür şeýle hukuk gatnaşyklarynyň ýüze çykan gününde hereket eden zähmet kanunçylygyna laýyklykda resmileşdirilen, görkezilen şertnama we iş berijiniň döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleri töländigi baradaky resminamasy bilen tassyklanýar.

Şunda iş döwrüne goşulýan döwrüň dowamlylygy döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler tölenen döwürde şertnamanyň hereket eden möhletine laýyklykda kesgitlenýär. Şertnamanyň hereket eden döwri bellenilmedik ýagdaýynda, görkezilen döwrüň dowamlylygy döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler tölenen döwürden ugur alnyp kesgitlenýär.

94. Daýhan birleşikleriniň agzalarynyň we daýhan birleşiklerinde şertnama boýunça işleýänleriň iş döwri zähmet depderçesi (kolhozçynyň zähmet depderçesi), hakyna tutýanyň we işgäriň arasyndaky şertnama we pensiýa üpjünçiligine ätiýaçlyk gatançlarynyň tölenendigi baradaky resminama bilen

tassyklanýar.

Kolhozçynyň zähmet depderçesinde kolhozçy barada, kolhozyň agzalygy barada, zähmet gatnaşygy (kolhozda kabul edilen jemgyýetçilik hojalygynda zähmet gatnaşygynyň ýyllyk minimumy, onuň ýerine ýetirilişi) barada maglumat bolmalydyr. Zähmet depderçesinde ähli ýazgylar kolhozdaky iş döwri üçin ähli bölümlerde kolhozyň başlygynyň ýa-da kolhozyň ýolbaşçylygy (prawleniýasy) tarapyndan ýörite ygtyýarly edilen adamyň goly we möhür bilen tassyklanmalydyr.

Oba hojalygy önümleriniň önümçiliginde işlän adamlaryň we kärendeçileriň daýhan birleşiklerindäki iş döwrüni tassyklaýan resminamalar geňeşler, daýhan birleşikleri tarapyndan aşakdaky resminamalaryň esasynda resmileşdirilýär:

- 1) zähmeti we ýerine ýetirilen işi hasaba almak boýunça kitap;
- 2) kolhozçylaryň zähmetine hak tölemek boýunça hasaplaşyk kitaby;
- 3) bellenen görnüşdäki atly hasaplar;
- 4) zähmet günlerini hasaba almak boýunça sanaw (wedomost);
- 5) zähmetiň we ýerine ýetirilen işiň hasap kagyzy;
- 6) hasaplaşyk-töleg sanawy (wedomosty), hasaplaşyk sanawy (wedomosty);
- 7) şertnamalar we beýlekiler.

Daýhan birleşikleriniň agzalarynyň we daýhan birleşiklerinde şertnama boýunça işleýän raýatlaryň zähmet depderçelerine girizilen ýazgylar geňeşler, daýhan birleşikleri tarapyndan tassyklanýar.

Özbaşdak ýa-da toparlaýyn kärende şertlerindäki zähmet işiniň döwri döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleriň tölenendigi baradaky resminamalar bilen tassyklanýar.

95. Önümçilikden aýrylmak şerti bilen (okuwyň gatnaşyp okalýan görnüşi) ýokary hünär, orta hünär we başlangyç hünär okuw mekdeplerinde, işgärleri taýýarlamak, hünäri ýokarlandyryş we gaýtadan hünär öwrediş gysga möhletli okuwlarda, kliniki ordinaturalarda, aspiranturalarda, doktoranturalarda, akademiýalarda, şeýle hem ýokary we orta dini bilim edaralarynda okalan döwür olary tamamlandygy hakyndaky diplomlar, şahadatnamalar, şaýatnamalar, şeýle hem arhiw edaralary tarapyndan berilýän, okalan döwür baradaky maglumatlary özünde saklaýan güwänamalar ýa-da beýleki resminamalar bilen tassyklanýar.

Eger ýüz tutujy okuwynyň arasyny üzen bolsa, ýa-da okuwynyň gaýybana (agşamky) görnüşine geçen bolsa, okuwynyň arasynyň üzülen, okuwynyň gaýybana (agşamky) görnüşine geçen senesini, şeýle hem okuwynyň gatnaşyp okalýan görnüşine dikeldilen senesini görkezmek bilen okuw mekdebinden güwänama talap edilýär.

96. Harby gulluk möhletleri harby bilet, bellenen nusgadaky goşun depderçesi, harby gullukçylary wezipä bellemek we boşatmak baradaky buýruklar, harby wekillikleriň, harby bölümleriň, ştablaryň we Ýaragly Güýçleriň edaralarynyň we Türkmenistanyň beýleki goşunlarynyň güwänamalary (şol sanda bu edaralar başga hili atlandyrylan bolsa hem), harby-bejeriş edaralarynyň güwänamalary, zähmet depderçesindäki harby gulluk hakyndaky ýazgylar bilen tassyklanýar.

97. Söweş hereketleri, şol sanda başga döwletleriň çäklerinde bolan söweş hereketleri döwründe hereket edýän goşunyň düzümünde harby gulluk möhleti

Türkmenistanyň Goranmak ministrligi tarapyndan kesgitlenýän tertipde berilýän, harby wekillikleriň güwänamalary bilen tassyklanýar.

98. Içeri işler edaralarynda gulluk möhleti ýönekeý we ýolbaşçy işgärler düzüminiň işgärlerini wezipä bellemek we boşatmak hakyndaky buýruklar, içeri işler edaralarynda gulluk edendigi barada zähmet depderçesindeki ýazgylar bilen tassyklanýar. Wezipä bellemek we boşatmak hakyndaky buýruklar bolmadyk halatynda şol döwürlerde gulluk edendigini tassyklaýan resminamalar bar bolsa, gulluk möhleti hakynda netijenama düzülmegine ýol berilýär. Görkezilen düzgünler Döwlet feldýegerçilik gullugynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň işgärlerine hem degişlidir.

99. Türkmenistanyň Ýazyjylar birleşiginiň, Türkmenistanyň Suratkeşler birleşiginiň, Türkmenistanyň Kompozitorlar birleşiginiň, Türkmenistanyň Kinoçylar birleşiginiň, Türkmenistanyň Teatr işgärleri birleşiginiň agzalarynyň, şeýle hem öňki SSSR-iň döredijilik birleşikleriniň agzalary bolup duran adamlaryň döredijilik işi öňki SSSR-iň we Türkmenistanyň döredijilik birleşikleriniň we müdiriýetleriniň sekretariatlarynyň güwänamalary (kararlardan göçürmeler) bilen tassyklanýar. Türkmenistanyň Ýazyjylar birleşiginiň agzasy bolmadyk, ýöne medeniýet işgärleri kärdeşler arkalaşygynyň we edebiýatçylaryň birleşen kärdeşler komitetleriniň agzalary bolan edebiýatçylaryň hem döredijilik işi şunuň ýaly tertipde tassyklanýar.

Türkmenistanyň Suratkeşler birleşiginiň agzasy bolmadyk, ýöne olar bilen gatnaşyklar çeperçilik tabşyryklary baradaky ylalaşyklar (awtorlyk, neşir işleri baradaky ylalaşyklar) bilen düzgünleşdirilýän, medeniýet işgärleriniň kärdeşler arkalaşygynyň agzalary bolup duran suratkeşleriň döredijilik işi Türkmenistanyň Çeperçilik gaznasynyň müdiriýetiniň agzalarynyň güwänamalary bilen, iş berijileriň ýolbaşçylygy we medeniýet işgärleriniň kärdeşler arkalaşygynyň ýerlerdäki guramalary tarapyndan tassyklanýar.

Türkmenistanyň döredijilik birleşmeleriniň agzasy bolup durmadyk döredijilik işgärleriniň döredijilik iş döwri döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleriň tölenendigi baradaky, şol sanda eýeçiliginiň görnüşine garamazdan, iş berijiler tarapyndan berlen resminamalar bilen tassyklanýar. Şunda görkezilen adamlar üçin iş döwri hasaplananda diňe zähmet gazanjynyň (galam hakynyň) alnan we döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleriň geçirilen döwri goşulýar.

100. Awtorlyk we neşir işleri baradaky şertnamalar boýunça iş döwri şeýle hukuk gatnaşyklarynyň ýüze çykan gününde hereket eden kanunçylyga laýyklykda resmileşdirilen görkezilen şertnamalar bilen we döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleriň tölenendigi baradaky resminamalar bilen tassyklanýar.

Şunda iş döwrüne goşulýan döwrüň dowamlylygy döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna tölegleriň tölenen döwründe şertnamanyň hereket eden möhletine laýyklykda kesgitlenýär. Şertnamanyň hereket eden möhleti anyklanmadyk ýagdaýynda görkezilen döwrüň dowamlylygy döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleriň tölenen döwründen ugur alnyp kesgitlenýär.

101. Işlemeyän adamyň I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaşayança maýyplygy bolan çaga sereden döwri, ýaşayan ýerindäki pensiya

gaznasynyň edarasy tarapyndan görkezilen adamlara seredýän adamyň arzasy we pasporty we seredilýän adamyň maýyplygyny we maýyplyk döwrüniň dowamlylygyny tassyklaýan resminamalar esasynda anyklanýar. Seredilýän adam bilen bile ýaşayan, seretmegi amala aşyran adamlardan başga resminama talap edilmeýär.

Seredilmegine mätäç adamdan aýra ýaşayan adamlar üçin sanalan resminamalaryň ýany bilen seredilýän (seredilen) adamyň ýazmaça tassyknamasy berilýär. Görkezilen ýazmaça tassyknamany almak mümkin bolmadyk halatynda (ölmegi, saglyk ýagdaýy sebäpli) şeýle ýazmaça tassyknama seredilýän (seredilen) adamyň maşgala agzalary tarapyndan berlip bilner. Seretmegiň amala aşyrylandygy pensiýa gaznasynyň edarasy we döwlet saglygy goraýyş edarasy tarapyndan geçirilen barlagyň güwänamasy bilen tassyklanyp bilner.

Maýyplygy bolan adam diýlip ykrar edilendigini tassyklaýan resminama hökmünde Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparynyň (şol sanda bu edaranyň başga hili atlandyrylýan döwründe hem) şaýatlyk ykrar hatyndan göçürme, saglygy goraýyş netijenamasy, pensiýa şahadatnamasy, döwlet kömek puly şahadatnamasy, pensiýa gaznasynyň ýerli edarasynyň güwänamasy, şeýle döwlet kömek puluny almadyk maýyplygy bolan çagalar babatynda bejeriş edarasynyň olaryň keseliniň saglygy goraýyş görkezijilerinde 18 ýaşayança maýyplygy bolan çaga diýlip ykrar edilýändigini baradaky we çaganyň şu kesel boýunça saglygy goraýyş edarasyna hasaba alnan wagty baradaky güwänamasy kabul edilýär.

Maýyplygy bolan adama seretmegiň zerurlygyny tassyklaýan resminama hökmünde Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparynyň maýyplygy bolan adam diýlip ykrar etmek hakyndaky güwänamasy kabul edilip bilner.

Işlemeýän adamyň I topar maýyplygy bolan adama ýa-da 18 ýaşayança maýyplygy bolan çaga sereden döwri maşgalanyň kämillik ýaşyndaky diňe bir agzasyna degişlidir.

Ýaşyny tassyklaýan resminamalar hökmünde pasport, dogluş hakyndaky şahadatnama kabul edilip bilner.

102. Türkmenistanyň diplomatik edaralarynyň işgärleriniň, olara deňleşdirilen işgärleriniň aýallarynyň (adamsynyň) daşary ýurtlarda ýaşan döwürleri Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi tarapyndan berilýän güwänamalar bilen tassyklanýar.

103. Aýry-aýry raýatlarda işlän adamlaryň (öý işgärleriniň, enekeleriň, garawullaryň, bagbanlaryň, sürüjileriň, çopanlaryň we beýlekileriň) iş döwri hakyna tutýanyň we işgäriň arasyndaky bellenen tertipde bellige alnan zähmet şertnamasy bilen we döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleriň we (ýa-da) pensiýa gatançlarynyň tölenendigini tassyklaýan resminamanyň berilmegi bilen tassyklanýar.

104. Döwlet we raýat awiasiyasynyň uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärleriniň, paraşýutçylarynyň, uçarüsti dolandyryjylarynyň we uçarbeletleriniň wezipelerinde işlenen döwür uçuş (paraşýut) kitapçasyny bilen tassyklanýar. Uçuş (paraşýut) kitapçasyny bolmadyk halatynda uçulan sagatlaryň sany uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärleriniň uçan sagatlarynyň, paraşýutçylar tarapyndan ýerine ýetirilýän böküşleriň sany hasaphana hasabynyň maglumatlary boýunça

tassyklanýar.

Uçuş-synag düzüminiň aýry-aýry işgärleriniň tejribe geçirilýän tehnikany synagdan geçirmekde işlän döwri buýruklar, tabşyryklaryň ýerine ýetirilendigi hakyndaky hasabatlar we iş berijiler tarapyndan berilýän beýleki resminamalar bilen tassyklanýar.

105. Edara görnüşli tarapy döretmezden telekeçilik işini amala aşyrýan adamlaryň we şeýle adamlarda işlän adamlaryň iş döwri döwlet salgyt gullugynyň edaralarynyň pensiýa üpjünçiligine ätiýaçlyk gatançlarynyň bellenen tertipde tölenendigini tassyklaýan resminamalary bilen tassyklanýar.

106. Esassyz sebäpler bilen jenaýat jogapkärçiligine çekilen adamlaryň tussag astyna alnyp saklanan döwri we ol adamlaryň azatlykdan mahrum ediş ýerlerinde jenasyny çeken döwri jeza çäresini ýerine ýetirýän edaranyň azatlykdan mahrum ediş ýerlerinde jesyň çekilen, tussag astyna alnyp saklanan döwri baradaky resminamasy we bellenen tertipde berlen esassyz sebäpler bilen jenaýat jogapkärçiligine çekilendigi baradaky resminama bilen tassyklanýar.

107. Esassyz sebäpler bilen repressiýa (sütem) edilen, soňra bolsa aklanylan adamlaryň tussag astyna alnyp saklanylan döwri we ol adamlaryň azatlykdan mahrum ediş ýerlerinde jenasyny çeken döwri jeza çäresini ýerine ýetirýän edaranyň azatlykdan mahrum ediş ýerlerinde jesyň çekilen döwri, tussag astyna alnyp saklanan döwri baradaky resminamasy bilen tassyklanýar we bellenen tertipde berlen aklanylandygy barada resminamanyň bolan ýagdaýynda iş döwrüne goşulýar.

108. 1941-nji ýylyň 22-nji iýunyndan 1945-nji ýylyň 9-njy maýy aralygyndaky döwür 1931-nji ýylyň 31-nji dekabryna çenli doglan Türkmenistanyň raýatlary üçin, olaryň 12 ýaşy dolan pursatyndan başlap Beýik Watançylyk urşy ýyllarynda tyldaky iş döwri hökmünde hasap edilýär. Şunda şol döwürde işländigini tassyklaýan resminamalaryň berilmegi talap edilmeýär.

109. Türkmenistanyň kanunçylygynda göz önünde tutulan hukuklardan we ýeňilliklerden mahrum edilen adam (öňki harby gullukçy, içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň öňki işgäri) umumy esaslarda iş döwrüni tassyklaýan resminamalary berýär. Ýüz tutyjynyň (öňki harby gullukçy, içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň öňki işgäri) Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda hukuklardan we ýeňilliklerden mahrum edilendigi barada güwänamany onuň harby gullugy geçen edarasy berýär.

110. İş döwrüni tassyklamak üçin berilýän resminamalar guramaçylyk-hukuk we eýeçiligiň görnüşlerine garamazdan kärhananyň, edaranyň we guramanyň ýolbaşçysy tarapyndan gol çekilen we möhür bilen tassyklanan bolmalydyr.

111. İş döwri hakyndaky resminamadaky ady, atasynyň ady ýa-da familiýasy pasportynda ýa-da dogluş hakyndaky şahadatnamada görkezilen ady, atasynyň ady ýa-da familiýasy bilen gabat gelmedik halatynda, şu resminamanyň şol adama degişlidigi nika baglaşylandygy hakynda şahadatnama, adynyň, atasynyň adynyň ýa-da familiýasynyň üýtgedilendigi hakynda şahadatnama esasynda ýa-da kazyýet tarapyndan anyklanyp bilner.

112. Ygtyýarly edaralar tarapyndan resminamalar esasynda tassyklanan,

tebigy betbagtçylyklaryň, heläkçilikleriň, weýrançylyklaryň netijesinde iş döwri hakyndaky resminamalar saklanyp galmadyk ýa-da bölekleyin saklanyp galan bolsa, onda iş döwrüni tassyklamak welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň häkimlikleri tarapyndan döredilýän ýörite toparlar tarapyndan amala aşyrylýar.

Toparyň çözüdi iş döwrüni tassyklamak üçin esas bolup durýar.

113. Galan halatlarda iş döwrüne goşulýan ol ýa-da beýleki bir döwri iş döwrüne hasaba almak üçin esas bolup, şol döwürdäki ýagdaýlary tassyklaýan resminamalar hyzmat edýär.

X bap. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplanylanda iş döwrüni hasaplamak

114. Başlangyç şertli pensiýa maýasynda iş döwri bellenen tertibe laýyklykda iş döwrüni tassyklaýan resminamalary esasynda hasaplanylýar we resmileşdirilýär (şu Tertibe 9-njy goşundy).

115. Zähmet we beýleki jemgyýete peýdaly işiň (gullugyň) görnüşleri utgaşdyrylanda iş döwrüni hasaplamak olaryň diňe biri boýunça geçirilýär.

116. İş berijilerde möwsümleýin häsiýeti bolan işlerde işlän adamlar üçin iş döwri onuň hakyky dowamlylygyndan ugur almak bilen hasaplanýar.

117. Adamlaryň başlangyç şertli pensiýa maýasyny, şeýle hem umumy iş döwrüni hasaplamak üçin kabul edilýän iş döwri senenama ýyllarynda we aýlarynda hasaplanýar. Şunda 15 günden ýokary bolan iş döwri hasaplama doly aý hökmünde kabul edilýär, 15 güne çenli döwür bolsa hasaba alynmaýar.

118. Aýlarda iş döwri doly senenama ýylynyň bir bölegi hökmünde hasap edilýär we iş döwrüniň aýlarynyň hakyky sanyny on ikä bölmek bilen kesgitlenýär.

119. Türkmenistanyň döwlet we raýat awiasiýasynyň uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärlerinden, şeýle hem paraşýutçylaryndan, uçarüsti dolandyryjylaryndan we uçarbeletlerinden başga zähmet we beýleki jemgyýete peýdaly işi (gulluk) amala aşyran adamlar üçin iş döwrüni hasaplamak onuň hakyky dowamlylygyndan ugur alnyp geçirilýär.

120. Adamlaryň iş döwri hasaplananda 1992-nji ýylyň 13-nji martynda gol çekilen, “Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna girýän döwletleriň raýatlarynyň pensiýa üpjünçiligi babatynda hukuklaryny kepillendirmek hakyndaky” Ylalaşyga goşulyşan döwletleriň islendik biriniň çäklerinde, şeýle hem ozalky SSSR-iň çäklerinde 1992-nji ýylyň 13-nji martyna çenli gazanan iş döwri hasaba alynýar.

XI bap. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplanylanda oba hojalyk önümlerini öndürmekde işlän adamlaryň iş döwrüni hasaplamak

121. Kolhozdaky iş döwri iş döwrüne kolhozyň agzalygyna giren gününden ýa-da işe kabul edilen gününden başlap goşulýar, ýöne ýüz tutujynyň 16 ýaşy dolmagyndan ir bolup bilmez.

İş döwrüne iş berijiler tarapyndan bellenen tertipde döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler geçirilen döwürler kabul edilýär. Tölegiň bu şerti Türkmenistanyň kanunçylyk namalary bilen görkezilen geçirimleri tölemekden boşadylanlara degişli däldir.

122. Ýüz tutujynyň 1965-nji ýylyň 31-nji dekabryna çenli kolhozda işlän wagty, eger ol kolhozyň agzasy bolup duran bolsa we onuň adyna girdeji ýazylyan bolsa, kolhozçylar üçin bellenen zähmet gatnaşygynyň minimumynyň ýerine ýetirlendigine garamazdan iş döwrüne goşulýar.

123. Ýüz tutujynyň kolhozda 1965-nji ýylyň 31-nji dekabryndan soňky işlän wagty iş döwrüne aşakdaky tertipde goşulýar:

eger hasaplanylýan ýylda ýüz tutujy tarapyndan zähmet günleriniň bellenen minimumy ýerine ýetirlen (ýa-da artygy bilen ýerine ýetirlen) bolsa, onda görkezilen ýyl bir ýyla deň hasaplanýar;

eger hasaplanylýan ýylda ýüz tutujy tarapyndan zähmet günleriniň bellenen minimumy ýerine ýetirilmedik bolsa, onda iş döwri zähmet günleriniň bellenen minimumyndan ugur almak bilen, ýerine ýetirilen zähmet günlerine (adam-günlerine) barabar möçberde.

$$ID_{\dot{y}} = \frac{\dot{Y}Y_{zg} \times 365}{BM_{zg}} \quad \text{bu ýerde:}$$

$ID_{\dot{y}}$ – hasaplanylýan ýylda iş döwri;

$\dot{Y}Y_{zg}$ – hasaplanylýan ýylda ýerine ýetiren zähmet günleriniň sany;

BM_{zg} – hasaplanylýan ýylda zähmet günleriniň bellenen minimumy.

Mysal:

1975-nji ýylda ýerine ýetirlen zähmet günleriniň sany 175 zähmet gün

1975-nji ýyl üçin zähmet günleriniň bellenen minimumy 250 zähmet gün

$$ID_{\dot{y}} = \frac{175 \times 365}{250} = 255,5 = 8 \text{ aý } 16 \text{ gün}$$

124. Oba hojalyk önümlerini öndürmekde işlän adamyň işlän wagtynyň aýlary kesgitlenende 30 iş günü hasaplanan döwür bir aý diýlip hasap edilýär.

XII bap. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplanylanda harby gullukçylaryň, içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň işgärleriniň gulluk eden ýyllaryny hasaplamak

125. Harby gullukçylaryň, içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň işgärleriniň gulluk eden ýyllary diýlip ofiserleriň, praporşikleriň, miçmanlaryň, harby okuw mekdepleriniň talyplarynyň (kursantlarynyň) we harby gullugy geçen starşinalaryň, seržantlaryň, esgerleriň we matroslaryň (mundan beýläk – harby gullukçylar), içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň işgärleriniň harby gullugynyň, içeri işler edaralaryndaky gullugynyň möhletlerine düşünilýär.

126. Harby gullugyň möhletlerine şular hasaba alynýar:

1) Ýaragly Güýçlerde, içeri işler, serhet we demir ýol goşunlarynda, hökümet aragatnaşygynyň düzümlerinde, raýat goranyşy goşunlarynda, milli howpsuzlyk edaralarynda, migrasiýa gullugynda harby gulluk döwründe hereket eden kanunçylyga laýyklykda döredilen beýleki düzümlerde geçilen harby gulluk

(şol sanda çagyryş boýunça gulluk);

2) Türkmenistanyň içeri işler edaralarynda, birliklerinde we guramalarynda ofiserleriň, seržantlaryň we esgerleriň düzüminiň wezipelerinde geçilen gulluk;

3) Türkmenistanyň Milli howpsuzlyk ministrliginiň düzüminde geçilen gulluk;

4) Döwlet feldýegerçilik gullugynda ofiserleriň, seržantlaryň we esgerleriň düzüminiň wezipelerinde geçilen gulluk;

5) harby gulluga çagyrylan we uçuş düzüminiň ätiýaçdaky ofiserlerini taýýarlaýan okuwda okan adamlaryň tejribe uçuş taýýarlygynda bolan döwri;

6) harby ýygnaşyklarda bolan döwri, 1993-nji ýylyň 1-nji noýabryndan öň bolmaly däl;

7) içeri işler edaralarynyň ofiserler, seržantlar we esgerler düzüminiň wezipelerinde işläniň, olary harby gullukda, içeri işler edaralarynda gullukda galdyrmak bilen, döwlet häkimiýet we dolandyryş edaralarynda işläniň döwürleri;

8) harby gullukçylar, içeri işler edaralarynyň ýönekeý we ýolbaşçy düzüminiň işgärleri saýlanandyklary bilen baglanyşykly, harby gullukdan, içeri işler edaralaryndan ugradylyp, saýlawly wezipede ygtyýarlyklary tamamlanandan soň harby gulluga, içeri işler edaralaryndaky gulluga gaýdyp gelen bolsalar, olaryň döwlet häkimiýet we dolandyryş, ýerine ýetiriji ýerli häkimiýet we ýerli öz-özüni dolandyryş edaralarynda, halk deputatlarynyň Geňşiniň saýlawly wezipelerinde 1973-nji ýylyň 23-nji oktyabryndan soň işläniň döwürleri;

9) harby gullukçynyň, içeri işler edaralarynyň ofiserler, seržantlar we esgerler düzüminiň işgäriniň, soňundan işine dikeldilmegi bilen, bikanun işden boşadylmagy sebäpli harby gullugynyň, içeri işler edaralaryndaky gullugynyň arasynyň üzülen döwürleri;

10) harby okuw mekdeplerinde, gysga möhletli okuwlarda, şeýle hem Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň taýýarlyk merkezlerinde okuw geçilen döwür, şol sanda ugradyş haty boýunça daşary ýurtlarda okalan wagty.

127. Harby taýýarlyk okuwlary we bölümleri bolan ýokary hünär we orta hünär raýat okuw mekdeplerini tamamlan wagtlary ätiýaçlykdan harby gulluga çagyrylan adamlaryň (ätiýaçlykda bolmadyk aýallaryň) harby gulluk möhletine olaryň şol okuw mekdeplerinde okan wagtlary bir okuw ýyly alty aý hasabyndan baş ýyla çenli çäklerde goşulýar. Bu düzgün ýörite okuw mekdeplerini tamamlaman ýokary harby okuw mekdeplerine okuwyny dowam etdirmek üçin geçirilen adamlara hem degişlidir.

128. Ýokary hünär we orta hünär raýat okuw mekdeplerini tamamlan wagtlary içeri işler edaralaryna gulluga iberilen adamlaryň içeri işler edaralarynda gulluk eden möhletlerine, okuw mekdeplerini tamamlanlary içeri işler edaralaryna işe ugratmak boýunça şahsy işe bölüşdirmek hakynda döwlet toparynyň kararyndan göçürme we olary ofiserler düzüminiň wezipesine işe bellemek hakynda buýrukdan göçürme bolan halatynda, olaryň şol okuw mekdeplerinde okan wagtlary bir okuw ýyly alty aý hasabyndan baş ýyla çenli çäklerde goşulýar.

129. İçeri işler edaralarynyň Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna (GDA) girýän ýurtlaryň çäklerinde gulluk eden ofiserler, seržantlar we esgerler düzüminiň işgärlerine gulluk möhleti 1993-nji ýylyň 12-nji dekabrynda baglaşylan, «GDA

giryän döwletleriň içeri işler edaralarynyň işgärleriniň pensiýa üpjünçiliginiň we döwlet ätiýaçlandyrylyşynyň tertibi hakyndaky» Ylalaşykda kesgitlenen şertlerde hasap edilýär.

130. İçeri işler edaralarynyň seržantlar we ofiserler düzüminiň 1991-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli partiýa, sowet, kärdeşler arkalaşygy we komsomol edaralaryndan, şeýle hem kazyýet edaralaryndan we prokuratura edaralaryndan içeri işler gullugyna işe kabul edilen işgärlerine olaryň görkezilen edaralarda işlän döwürleri şu aşakdaky şertlerde içeri işler edaralarynda geçilen gulluk möhleti hökmünde hasap edilýär:

1) işgär ýerlerdäki degişli partiýa we sowet edarasynyň çözüdi bilen iberilen bolsa;

2) işgär 1963-nji ýyldan başlap, içeri işler edaralaryna derňew işine iberilen bolsa;

3) degişli partiýa ýa-da sowet edarasynyň çözüdi onuň içeri işler edaralarynda işe başlamazyndan öň kabul edilen bolsa;

4) işgär içeri işler edaralaryna derňew işine (Içeri işler ministrliginiň (Içeri işler müdirliginiň) derňew müdirliklerine (bölümlerine)) ýokary, uly we orta ýolbaşçylar wezipesine gelen bolsa;

5) işgär IIM-niň derňew bölümüne gönüden-göni prokuraturadan ýa-da kazyýetden ýa-da partiýa edaralaryndan gelen bolsa, eger partiýa işine prokuraturadan ýa-da kazyýetden saýlanan ýa-da iberilen şertlerinde gelen bolsa.

131. Harby gulluk möhletini hasaplamak Döwlet feldýegerçilik gullugynyň ofiserler, seržantlar we esgerler düzüminiň işgärlerine diňe içeri işler edaralarynyň ofiserler, seržantlar we esgerler düzüminiň işgärleriniň gulluk möhletini hasaplamaga dahyllylygy babatynda degişlidir.

XIII bap. Başlangyç şertli pensiýa maýasyny hasaplanylarda uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärleriniň, paraşyutçylaryň, uçarüsti dolandyryjylaryň we uçarbeletleriň gulluk eden ýyllaryny hasaplamak

132. Türkmenistanyň döwlet we raýat awiasiyasynyň uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärleriniň, paraşyutçylarynyň, uçarüsti dolandyryjylarynyň we uçarbeletleriniň gulluk eden ýyllary diýlip uçuş sagatlary boýunça bellenen ýyllyk ölçegiň ýerine ýetirilmegine düşünilýär.

133. Uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärlerine, paraşyutçylaryna, uçarüsti dolandyryjylaryna we uçarbeletlerine pensiýany bellemek üçin gulluk eden ýyllaryny hasaplamak uçuş sagatlary barada maglumatlaryň esasynda uçuş sagatlarynyň ýerine ýetirilişi boýunça pensiýa gaznasynyň edaralary tarapyndan geçirilýär. Uçuş sagatlary barada maglumat aşakdakylar tarapyndan berilýär:

1) döwlet awiasiyasy boýunça - Türkmenistanyň Goranmak ministrligi, Türkmenistanyň Milli howpsuzlyk ministrligi, Türkmenistanyň İçeri işler ministrligi, Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugy, Türkmenistanyň Prezidentiniň howpsuzlyk gullugy;

2) raýat awiasiyasy boýunça - «Türkmenhowaýollary» agentliginiň Howa gatnawlarynyň baş gullugynyň kärhanalary we edaralary.

134. Türkmenistanyň döwlet we raýat awiasiýasynyň uçuş, uçuş-synag düzüminiň işgärlerine, paraşýutçylaryna, uçarüsti dolandyryjylaryna we uçarbeletlerine pensiýa bellemek üçin gulluk eden ýyllaryny (iş döwrüni) hasaplamak şu aşakdakylara degişlidir:

1) howa gämileriniň we beýleki uçuş enjamlarynyň ekipažlarynyň agzalaryna;

2) uçuş-gözükdiriji we uçuş-inspektor düzüminiň işgärlerine;

3) Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň, Türkmenistanyň Milli howpsuzlyk ministrliginiň, Türkmenistanyň Içeri işler ministrliginiň, Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugynyň, Türkmenistanyň Prezidentiniň howpsuzlyk gullugynyň, «Türkmenhowaýollary» agentliginiň Howa gatnawlarynyň baş gullugynyň hereket edýän uçuş şahadatnamasy bolan we howa gämileriniň we beýleki uçuş enjamlarynyň ekipažlarynyň düzüminde uçuşlara gatnaşýan serkerde – uçuş düzüminiň işgärlerine;

4) müdirlikleriň, kärhanalaryň, guramalaryň we olaryň gurluş düzüm birlikleriniň uçuş gullugy (uçuş işi) boýunça hereket edýän uçuş şahadatnamasy bolan we howa gämileriniň we beýleki uçuş enjamlarynyň ekipažlarynyň düzüminde uçuşlara gatnaşýan inspektorlaryna we beýleki hünärmenlerine;

5) Türkmenistanyň döwlet we raýat awiasiýasynyň paraşýutçylaryna.

135. Uçuş we uçuş-synag düzüminiň işgärlerine, uçarbeletlere we uçarüsti dolandyryjylara gulluk eden ýyllary bir senenama ýylynda uçan sagatlarynyň şu aşakdaky ölçegleri boýunça hasaplanýar:

1) döwlet awiasiýasynda:

a) söweşeň reaktiw awiasiýada uçuşlar ýerine ýetirilende – 25 sagat;

b) turbowintli awiasiýada we söweşeň dikuçarlarda uçuşlar ýerine ýetirilende – 30 sagat;

ç) awiasiýanyň galan ähli görnüşlerinde uçuşlar ýerine ýetirilende (şol sanda sport awiasiýasynda hem) – 110 sagat, çylşyrymly we ýokary dolandyryş (pilotaž) görnüşleri ýerine ýetirilende – 60 sagat;

2) raýat awiasiýasynda uçuşlar ýerine ýetirilende:

a) ulag awiasiýasynda – 250 sagat;

b) ýörite ulanylýan awiasiýada – 150 sagat;

ç) howa gämileriniň ýany bilen gidýän toparyň düzüminde (lidirowşikler) – 150 sagat;

d) ýokary hünär we orta hünär okuw mekdeplerinde uçuş düzüminiň işgärlerini taýýarlamak we olaryň hünärini ýokarlandyrmak boýunça uçuşlar ýerine ýetirilende – 150 sagat.

136. Senenama ýylynda şu Tertibiň bir ýüz otuz başınjy böleginiň 1-nji we 2-nji bentlerinde görkezilen bir ýa-da birnäçe uçuş görnüşlerini ýerine ýetirýän adamlar üçin bir senenama ýylynda gulluk eden ýyly uçuşlaryň her bir görnüşü boýunça aýratynlykda iş döwürleriniň dowamlylygyndan ugur alnyp kesgitlenilýär.

Uçuşlaryň her bir görnüşü boýunça aýratynlykda gulluk ýyllarynyň dowamlylygy senenama ýylynyň dowamynda uçuşlaryň her bir görnüşü boýunça hakyky uçulan sagatlary uçuşlaryň şol görnüşü üçin bellenen ölçeglere bölmek ýoly bilen senenama ýyllarynda we aýlarynda hasaplanýlar.

Bir senenama ýyly üçin gulluk ýyllary uçuşlaryň her bir görnüşi boýunça aýratynlykda gulluk döwürlerini jemlemek bilen hasaplanylýar.

137. Uçuşlaryň ähli görnüşleri boýunça hasaplanýan gulluk eden ýylynyň dowamlylygy senenama ýylynyň dowamynda ondan az bolsa ýa-da bir senenama ýylynda uçan sagatlary uçuşlaryň bir görnüşi üçin bellenen ölçege deň ýa-da ondan az bolsa bir senenama ýylynda gulluk eden ýyly doly senenama ýylyna deň diýlip hasaplanýar.

138. Pensiýany hasaplamak üçin kabul edilýän gulluk eden ýyllary, her senenama ýyly boýunça kesgitlenýän, uçuş işiniň ähli döwründäki gulluk eden ýyllaryny jemlemek bilen hasaplanýar.

139. Paraşýutçylaryň gulluk eden ýyllary bir senenama ýylynda paraşýutdan böküşleri ýa-da ýörite iniş (galyş) enjamlarynda aşak inmeleri (galmalary) ýerine ýetirmek ölçeglerinden ugur alnyp hasaplanýar:

1) reaktiw we turbowintlil awiasiyanyň howa gämilerinde – 20 böküş, iniş (galyş);

2) awiasiyanyň galan görnüşleriniň howa gämilerinde – 60 böküş, iniş (galyş).

140. Bir senenama ýylynda howa gämileriniň bir ýa-da birnäçe görnüşlerinde paraşýutdan böküşleri (inişleri, galyşlary) ýerine ýetiren adamlar üçin bir senenama ýylynda gulluk eden ýyly şonuň ýaly böküşleriň (inişleriň, galyşlaryň) ýerine ýetirilen döwürlerinden ugur alnyp hasaplanylýar.

Howa gämileriniň bir ýa-da birnäçe görnüşlerinde paraşýutdan böküşleriň (inişleriň, galyşlaryň) ýerine ýetirilen döwürleri senenama ýyllarynda we aýlarynda, senenama ýylynyň dowamynda howa gämisiniň her bir görnüşinde aýratynlykda hakyky ýerine ýetirilen böküşleri (inişleri, galyşlary) howa gämileriniň şol görnüşleri üçin bellenen ölçeglere bölmek bilen hasaplanylýar.

Bir senenama ýyly üçin gulluk eden ýyly howa gämisiniň her bir görnüşinde senenama ýylynyň dowamynda ýerine ýetirilen böküşleriň (inişleriň, galyşlaryň) ähli döwürlerini jemlemek bilen kesgitlenilýär.

141. Senenama ýylynda howa gämileriniň diňe bir görnüşinden böküşleri (inişleri, galyşlary) ýerine ýetirýän adamlar üçin, olaryň sany howa gämisiniň şol görnüşi üçin bellenen ölçege deň ýa-da ondan az bolanda, bir senenama ýyly üçin gulluk eden ýyly bir senenama ýylyna deň diýip hasaplanylýar.

Bir senenama ýylynda howa gämileriniň dürli görnüşlerinden böküşleri (inişleri, galyşlary) ýerine ýetirýän adamlar üçin, olaryň bir senenama ýylynda hasaplanan gulluk eden ýyly ondan az bolsa, bir senenama ýylynda gulluk eden ýylyna, bir senenama ýylyna deň bolan döwür goşulýar.

142. Pensiýany hasaplamak üçin kabul edilýän gulluk eden ýyly her senenama ýyly üçin kesgitlenilýän paraşýutdan böküşleriň (inişleriň, galyşlaryň) ähli döwri üçin gulluk edilen ýyllary jemlemek bilen hasaplanylýar.

143. Şu Tertibiň bir ýüz otuz dördünji böleginde görkezilen adamlaryň harby bölümleriň, ştablaryň we edaralaryň düzümünde söweş hereketlerine gatnaşan döwürleri, şeýle hem söweşeň hereketler döwründe alan ýaralarynyň, seňselemäniň (kontuziýa), şikesleriň ýa-da keselleriň netijesinde bejeriş edaralarynda arasyňy üzmezden keselini bejerdan wagty – bir aýy üç aý diýlip

hasap etmek şertlerinde hasaplanylýar.

XIV bap. Aýlyk zähmet hakyny kesgitlemek. Şahsy koeffisiýenti hasaplamak

144. Şahsy koeffisiýent başlangyç şertli pensiýa maýasynyň möçberini hasaplamak üçin ulanylýar.

145. Şahsy koeffisiýent islendik yzygiderli baş senenama ýyly üçin kesgitlenilýär.

146. Pensiýa bellemek barada ýüz tutujy tarapyndan zähmet haky baradaky bellenen nusgadaky güwänama berilýär (şu Tertibe 10-njy goşundy).

Aýlyk zähmet haky barada güwänama:

1) 1993-nji ýylyň 1-nji noýabryna çenli – rublda;

2) 1993-nji ýylyň 1-nji noýabryndan soň Türkmenistanyň milli pulunda – manatda;

3) 2009-njy ýylyň 1-nji ýanwaryndan soň Türkmenistanyň denominirlenen milli pulunda – manatda doldurylýar.

147. Aýlyk zähmet haky barada güwänamada şu maglumatlar görkezilmelidir:

1) iş berijiniň möhürçesi (ol bolmadyk halatynda iş berijiniň ady, hukuk salgysy);

2) güwänamanyň berlen senesi we bellige alnan belgisi;

3) güwänama berlen işgäriň familiýasy, ady, atasynyň ady;

4) ýylyň aýlyk zähmet hakynyň we ähli döwürdäki aýlyk zähmet hakynyň jemi möçberini görkezmek bilen, her ýylyň ýanwar aýyndan dekabir aýy aralygynda aýba-aý aýlyk zähmet hakynyň möçberi;

5) aýlyk zähmet hakynyň möçberi şu sütünler boýunça aýratyn görkezilýär: iş hakynyň möçberi, wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygy bilen baglanyşykly kömek puly, zähmet rugsady üçin tölegler, baýraklar (aýda, çärýekde, ýarym ýylda, ýylda), iş hakyna goşmaça haklar we tölegler, döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler geçirilen beýleki tölegler we haklar;

6) iş hakyna goşmaça tölegler we haklar haýsy resminama laýyklykda tölenen bolsa, esaslary görkezilýär (baýrak bermek hakyndaky düzgünnamanyň we gollanmanyň belgisi we tassyklan senesi, baýrak (goşmaça tölegi, haky) bermek hakynda buýrugyň ýa-da başga bir buýruk beriji resminamanyň belgisi we senesi);

7) ýolbaşçynyň, baş (uly) buhgalteriň goly we iş berijiniň möhüri. Arhiw edaralary tarapyndan berilýän güwänamalara arhiwleriň wezipeli adamlary tarapyndan gol çekilýär we möhür basylýar.

Pensiýa hasaplananda göz önünde tutulýan aýlyk zähmet hakynyň ähli görnüşleri, alnan aýy, ýagny, şahsy hasaba, töleg wedomostyna laýyklykda olaryň alnan aýy boýunça görkezilýär. Edaranyň günäsi bilen öz wagtynda hasaplanyp ýazylmadyk iş hakyna goşmaça tölegler olaryň tölenmeli aýy boýunça görkezilýär.

Aýlyk zähmet haky barada güwänamada döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler geçirilmedik tölegler görkezilmeýär.

148. Pensiýany hasaplamak üçin aýlyk zähmet haky barada güwänama iş beriji tarapyndan buhgalterlik hasaba alşyň maglumatlary (şahsy hasaplaryň, töleg

wedomostlarynyň we tölenen iş haky baradaky beýleki resminamalaryň) esasynda pensiýa bellemek barada ýüz tutanyň iş ýerinden berilýär.

Kärhana, edara, gurama ýapylan ýa-da başga sebäpler boýunça işlemegini bes eden bolsa, onda güwänama onuň hukuk oruntutary, ýokarda durýan guramasy ýa-da arhiw edaralary tarapyndan berilýär.

149. Pensiýa hasaplananda şu Tertibiň togsan dokuzynjy böleginde görkezilen ýüz tutujylara, ätiýaçlyk gatançlary tölenen şertlerinde, awtorlyk galam haky barada güwänama berilýär.

150. Türkmenistanyň daşary ýurtlardaky diplomatik wekilhanalaryna, konsulluk edaralaryna we Türkmenistanyň halkara guramalarynyň ýanyndaky wekilçiliklerine işe iberilen, aýlyk zähmet haky daşary ýurt pulunda tölenen raýatlaryň pensiýasy hasaplananda şunuň ýaly adamlara aýlyk zähmet haky barada güwänama Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi tarapyndan, Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda, milli pulda wezipe aýlyk hakyndan ugur alyp hasaplamak bilen berilýär.

151. Ýüz tutujynyň özüne bagly bolmadyk sebäplere görä belli bir işlän döwrüniň dowamynda yzygiderli baş senenama ýylynyň iş haky baradaky maglumatlary bermek mümkinçiligi bolmadyk ýagdaýynda, bellenilen tertipde resmileşdirilen hem-de tölenen zähmet haky baradaky maglumatlary girizilen partiýa we kärdeşler arkalaşygynyň biletleri şol döwrüň aýlyk zähmet hakyny we pensiýa üpjünçiligine ätiýaçlyk gatanjynyň tölenendigini tassyklaýan resminama hökmünde kabul edilip bilner.

152. Pensiýa bellemek üçin aýlyk zähmet hakynyň möçberini şaýatlaryň görkezmeleriniň esasynda kesgitlemäge ýol berilmeýär.

153. Ýüz tutujynyň wezipe aýlyk haky, tarif möçberi boýunça, zähmet rugsady üçin tölegler, döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna tutumlar geçirilen tölegler we haklar, wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk hem-de göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek pullary ortaça aýlyk zähmet hakyna hasaba alynýar, muňa zähmete hak tölemegiň hereket edýän ulgamynda göz önünde tutulmadyk birwagtlaýyn häsiýetli tölegler girmeyär.

154. Şu Tertibiň togsan dokuzynjy böleginde görkezilen adamlaryň gazanjyna, döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler tölenen şertlerinde, awtorlyk galam haky hem goşulýar.

155. Türkmenistanyň kanunçylyk namalaryna laýyklykda, döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimleri tölemekden boşadylan, guramaçylyk-hukuk we eýeçiligiň görnüşlerine garamazdan kärhanalarda, edaralarda we guramalarda işlän döwürlerindäki gazanjy barada maglumat beren adamlaryň şahsy koeffisiýenti hasaplananda gazanjyň döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna geçirimler tölenen görnüşleri ýaly gazaň görnüşleri goşulýar.

156. Oba hojalyk önümlerini öndürmek bilen meşgullanýan adamlaryň pensiýasyny hasaplamak üçin aýlyk zähmet hakyna zähmete hak tölemegiň ähli görnüşleri goşulýar.

Ortaça aýlyk zähmet hakynyň hasaplanýan döwrüniň bir bölegi oba hojalyk önümlerini öndürmekde işlän döwrüne, bir bölegi bolsa – ykdysadyýetiň beýleki pudaklarynda işlän döwrüne düşýän bolsa, onda her döwürdäki aýlyk zähmet haky

şeyle adamlar üçin degişlilikde bellenen kadalar boýunça hasaba alynýar.

Eger ýüz tutujy şol bir wagtda oba hojalyk önümlerini öndürmekde, şeyle hem ykdysadyýetiň beýleki pudaklarynda işlän bolsa, onda olaryň ortaça aýlyk zähmet haky şu Tertibiň bir ýüz elli üçünji böleginde bellenen tertipde hasaplanýar.

157. Oba hojalyk önümlerini öndürmek bilen meşgullanýan, hojalygy ýöretmegiň öňdebaryjy usullary ornaşdyrylyp başlanan wagtyndan bärdäki döwrüniň iş haky barada maglumatlar beren adamlaryň gazanjy oba hojalyk pudagynyň görnüşine baglylykda, öňki Türkmenistanyň Oba hojalyk ministrliginiň maglumatlary boýunça öňki Türkmenistanyň Maliýe ministrligi tarapyndan kesgitlenen bir adama düşýän işiň ölçeginden ugur almak bilen kabul edilýär.

158. Ýüz tutujynyň şahsy koeffisiýenti, onuň bir ýyldaky ortaça aýlyk zähmet hakyny degişli ýyllarda Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyna bölmek ýoly bilen, her senenama ýyly üçin aýratyn hasaplanyp, görkezilen koeffisiýentleriň jemini bolsa, ýyllaryň sanyna bölmek ýoly bilen kesgitlenilýär.

159. Hasaplamalar geçirlende onluk belgileriň ikisine çenli tegelemek her döwrüň şahsy koeffisiýentlerine aýratynlykda, şeyle hem ýüz tutujynyň şahsy koeffisiýentine degişlidir.

Mysal:

Ýyllar	Döwürler	Bir ýylda, döwürde iş hakynyň möçberi	Bir ýylda, döwürde ortaça aýlyk zähmet haky	Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	Döwrüň şahsy koeffisiýenti, st. 4/st.5	Ýylyň şahsy koeffisiýenti, st. 6*st.2
1	2	3	4	5	6	7
1978	12	2513	209,42	171,8	1,22	14,64
1979	12	2477	206,42	174,4	1,18	14,16
1980	12	2635	219,58	176,2	1,25	15,00
1981	12	2969	247,42	178,8	1,38	16,56
1982	12	2802	233,5	181,6	1,29	15,48
Jemi						75,84

$$\text{ŞK} = 75,84/60 = 1,26$$

160. Şahsy koeffisiýentiň iň ýokary möçberi 2,5 derejede kesgitlenýär.

Ykdysadyýetiň pudaklaryna we zähmete hak tölemegiň şertlerine baglylykda Türkmenistanyň Ministrler Kabineti tarapyndan şahsy koeffisiýentiň iň ýokary möçberiniň başga ululygy belleniş bilner.

Şahsy koeffisiýenti, onuň iň ýokary ululygy bilen çäklendirmegiň mysaly

Ýyllar	Döwürler	Bir ýylda, döwürde iş hakynyň möçberi	Bir ýylda, döwürde ortaça aýlyk zähmet haky	Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	Döwürň şahsy koeffisiýenti, st. 4/st.5	Ýylyň şahsy koeffisiýenti, st.6*st.2
1	2	3	4	5	6	7
1987	12	6862	571,83	198,4	2,88	34,56
1988	12	6317	526,42	208,4	2,53	30,36
1989	12	7102	591,83	221,3	2,67	32,04
1990	12	7328	610,67	243,7	2,51	30,12
1991	12	9920	826,67	393,0	2,10	25,20
Jemi						152,28

$$\text{ŞK} = 152,28/60 = 2,54 = 2,50$$

161. Ýüz tutujy tarapyndan, özlerine bagly bolmadyk sebäpler boýunça, işlän döwrüniň bütin dowamynda yzygiderli baş senenama ýylynyň iş haky baradaky maglumatlary bermek mümkinçiligi bolmasa, şahsy koeffisiýent iş haky bilen tassyklan hakyky döwür üçin hasaplanyp bilner, şunda ol döwür yzygiderli 36 senenama aýdan az bolmaly däldir.

Ýüz tutujy tarapyndan yzygiderli 5 senenama ýylynyň aýlyk zähmet haky baradaky maglumatlary bermek mümkinçiliginiň ýokdugynyň sebäpleri şu aşakdakylar hasap edilýär:

1) tebigy betbagtçylyklaryň (ýer titremesi, suw joşmasy, harasatyň (tupanyň) gopmagy, ýangyn bolmagy we şuna meňzeş sebäpler), heläkçilikleriň, weýrançylyklaryň ýa-da beýleki adatdan daşary hadysalaryň netijesinde iş berijiniň arhiwinde resminamalaryň bolmazlygy we olary dikeltmegiň mümkin däldigi;

2) iş berijiniň üýtgedilip gurlandygy, ýapylandygy ýa-da arhiw maglumatlarynyň ýokdugy sebäpli aýlyk zähmet haky barada resminamalaryň bolmazlygy we olary almak mümkinçiliginiň ýoklugy.

162. Ýüz tutujynyň özüne bagly bolmadyk sebäpler boýunça doly däl yzygiderli 5 senenama ýylynyň berlen aýlyk zähmet hakyndan şahsy koeffisiýenti hasaplananda yzygiderli 36 senenama aýyndan az bolmadyk has bähbitli döwür hasaplama üçin kabul edilýär.

163. Ýüz tutujynyň ortaça aýlyk zähmet haky berlen aýlyk zähmet hakyny aýlyk zähmet hakynyň görkezilen hakyky aýlaryna bölmek ýoly bilen kesgitlenýär.

Döwürň şahsy koeffisiýenti ýüz tutujynyň ortaça aýlyk zähmet hakyny degişli döwürde Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyna bölmek ýoly bilen kesgitlenýär.

Ýylyň şahsy koeffisiýenti döwürň şahsy koeffisiýentini aýlyk zähmet hakynyň görkezilen hakyky aýlaryna köpeltmek ýoly bilen kesgitlenýär.

Mysal:

Ýyllar	Döwürler	Bir ýylda, döwürde iş hakynyň möçberi	Bir ýylda, döwürde ortaça aýlyk zähmet haky	Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	Döwrüň şahsy koeffisiýenti, st.4 /st.5	Ýylyň şahsy koeffisiýenti, st.6*st.2
1	2	3	4	5	6	7
1978	8	1713	214,13	171,8	1,25	10,00
1979	12	2177	181,42	174,4	1,04	12,48
1980	12	2035	169,58	176,2	0,96	11,52
1981	8	1769	221,13	178,8	1,24	9,92
1982	-	-	-	181,6	-	-
Jemi						43,92

$$\text{ŞK} = 43,92/40 = 1,10$$

164. Ýüz tutujynyň özüne bagly bolmadyk sebäpler boýunça 36 senenama aýyndan az bolan aýlyk zähmet hakyndan şahsy koeffisiýenti hasaplananda berlen yzygiderli üç senenama ýylynyň çäginde ähli aýlyk zähmet haky hasaplama üçin kabul edilýär.

165. Ýüz tutujynyň ortaça aýlyk zähmet hakyny we ýylyň şahsy koeffisiýentini hasaplamak şu Tertibiň bir ýüz altmyş üçünji böleginde geçirilen hasaplama ýaly amala aşyrylýar.

Ýüz tutujynyň şahsy koeffisiýenti ýylyň şahsy koeffisiýentiniň jemini 36 aýa bölmek ýoly bilen kesgitlenýär.

Mysal

Ýyllar	Döwürler	Bir ýylda, döwürde iş hakynyň möçberi	Bir ýylda, döwürde ortaça aýlyk zähmet haky	Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	Döwrüň şahsy koeffisiýenti, st. 4/st.5	Ýylyň şahsy koeffisiýenti, st. 6*st.2
1	2	3	4	5	6	7
1976	7	1500	214,29	162,6	1,32	9,24
1977	12	2068	172,33	164,2	1,05	12,6
1978	12	2035	169,58	171,8	0,99	11,88
Jemi						33,72

$$\text{ŞK} = 33,72/36 = \mathbf{0,94}$$

166. Şahsy koeffisiýent hasaplananda işgäriň işe kabul edilendigi we işden çykarylandygy sebäpli doly iş günlerini işlemedik aýynda alnan iş haky aýrylyp bilner. Şunda ýüz tutujy tarapyndan pensiýa bellemek üçin berlen döwürden diňe başky we ahyrky aýlar hasaplamadan aýrylyp bilner. Görkezilen şert özlerine bagly bolmadyk sebäpler boýunça umumy iş döwrüniň yzygiderli 5 senenama ýyly üçin aýlyk zähmet haky barada maglumaty berip bilmedik ýüz tutujylara degişlidir.

167. İş haky barada maglumatlary bermek mümkinçiligi bolmasa şahsy koeffisiýenti işlän ýerinde 5 senenama ýylynda tölenen, bellenen goşmaça haklary hasaba almak we etrap koeffisiýentini ulanmak bilen, degişli wezipe aýlyk haky ýa-da tarif möçberi boýunça hasaplamaga rugsat edilýär. Şunuň ýaly ýagdaýda işgär tarapyndan iş haky barada maglumatlary bermek mümkinçiliginiň ýokdugy iş beriji ýa-da arhiw edaralary tarapyndan tassyklanýar.

168. Şu Tertibiň bir ýüz altmyş birinji we bir ýüz altmyş ýedinji böleklerinde görkezilen ýagdaýlar ýüze çykanda, ýüz tutujy aýlyk zähmet haky barada haýsydyr bir maglumatlaryň ýokdugyny tassyklaýan resminamalary (güwänamany) bermelidir. Görkezilen güwänama resminamalary saklanyp galmadyk iş berijiniň hukuk oruntutary, ýokarda durýan edarasy we (ýa-da) arhiw edaralary tarapyndan berilýär.

Ýapylan kärhananyň, guramanyň ýa-da edaranyň resminamalary, onuň hukuk oruntutaryna, ýokarda durýan guramasyna ýa-da arhiw edarasyna berilmedik halatynda ýüz tutujynyň wezipe aýlyk haky (tarif möçberi) barada güwänama hukuk oruntutary ýa-da ýokarda durýan gurama tarapyndan wezipe sanawlarynyň, degişli wezipe ýa-da işçi hünäri boýunça wezipe aýlyk haklarynyň çyzygydynyň we sagatlaýyn tarif möçberiniň esasynda berilýär.

169. Eger-de ýüz tutujynyň 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli iş döwri 5 senenama ýylyndan az bolan halatynda, onuň şahsy koeffisiýenti hakyky iş döwründäki zähmet hakyndan hasaplanylýar.

170. Ýüz tutujynyň 2013-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli iş döwri bir ýyldan az bolan ýagdaýynda, şahsy koeffisiýent 1,00 ululygyna deňlikde hasap edilýär.

171. Ýüz tutujy tarapyndan ýanwar – oktýabr aýlarynyň iş haky rublda hasaplanan, noýabr – dekabir aýynyň iş haky bolsa manatda hasaplanan 1993-nji ýylyň aýlyk zähmet haky berlende (1993-nji ýylda oba hojalygy önümlerini öndürmekde işlän adamlardan başga) şahsy koeffisiýenti her bir çärýegiň ortaça aýlyk zähmet hakyndan we degişli çärýekde Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyndan ugur alnyp, ýagny I – III çärýekleriň ortaça aýlyk zähmet haky degişli çärýegiň aýlarynyň iş hakynyň möçberini çärýekdäki aýlaryň sanyna (3) bölmek bilen kesgitlenýär. IV çärýegiň ortaça aýlyk zähmet haky hem öňki çärýekleriňki ýaly tertipde kesgitlenýär, emma şunda oktýabr aýynyň iş hakyny 500-e bölmek bilen manada geçirilýär, bu çärýekde ortaça aýlyk zähmet haky bolsa manatda alynýar.

Mysal:

Ýyllar	Döwürler	Döwürde iş hakynyň möçberi	Döwürde ortaça aýlyk zähmet haky	Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	Döwürüň şahsy koeffisiýenti, st. 4/st.5	Döwürüň şahsy koeffisiýenti, st. 4/st. 5
1	2	3	4	5	6	7
1993	I-III	43 048	14 349,33	13 481,9 p.	1,06	3,18
1993	IV-VI	53 798	17 932,67	32 415,6 p.	0,55	1,65
1993	VII-IX	79 783	26 594,33	53 965,9 p.	0,49	1,47
1993	X-XII	737	245,67	339,7 m.	0,72	2,16

172. Oba hojalygy önümlerini öndürmekde işlän, 1993-nji ýyl üçin, şu ýylyň ahyrynda alnan girdejisi barada maglumat beren adamyň şahsy koeffisiýenti 1993-nji ýyl üçin ortaça aýlyk zähmet hakyndan we şol ýyl üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyndan (Türkmenistanyň Statistika baradaky döwlet komitetiniň maglumatlary boýunça – 136,7 manat) kesgitlenýär. 1993-nji ýylda hakuýy görnüşinde rublda tölenen aýlyk zähmet haky, olary 500-e bölmek bilen manada geçirilýär.

173. Ýüz tutuýy üçin amatly bolan ýagdaýynda şu Tertibiň bir ýüz ýetmiş birinji we bir ýüz ýetmiş ikinji böleklerinde beýan edilen usullardan başga-da şu aşakdaky usul ulanylyp bilner:

1993-nji ýyl üçin ortaça aýlyk zähmet hakyny, şol ýyl üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyna bölmek bilen kesgitlenýär. Ýagny rubldaky ýanwar – oktyabr aýlarynyň iş hakynyň jemini 500-e bölmek bilen manada geçirilýär we üstüne noýabr, dekabry aýlary goşulyp emele gelen jemini aýlaryň sanyna (12) bölmek bilen kesgitlenýär. Emele gelen ortaça aýlyk zähmet hakyny şol ýyl üçin Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyna bölmek arkaly hasaplanylýar.

Mysal:

Ýyllar	Döwürler	Döwürde iş hakynyň möçberi	Degişli döwürde ortaça aýlyk zähmet haky manatda	1993-njyýylda jemi aýlyk zähmet haky manatda st 4 Σ	Ortaça aýlyk zähmet haky	Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	Ýylyň şahsy koeffisiýenti, st.6 / st.7
1	2	3	4	5	6	7	8
1993	I-X	187900	375,80	1 035,80	86,32	136,7	0,63
1993	XI	310,00	310,00				
1993	XII	350,00	350,00				

174. Tarif möçberlerini we wezipe aýlyk zähmet haklaryny ulanmak bilen şahsy koeffisiýentini hasaplananda ýylyň şahsy koeffisiýenti ýüz tutujynyň sagatlaýyn tarif möçberiniň ýa-da wezipe aýlyk zähmet hakynyň esasynda kesgitlenen, şol aýdaky ortaça aýlyk zähmet hakyny degişli ýylda Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet hakyna bölmek ýoly bilen kesgitlenýär.

175. Işçi hünärleriniň senenama ýylyndaky ortaça aýlyk zähmet haky bir aýdaky iş sagatlarynyň (164 sagat) sanynyň we degişli işçi hünäri we hünär derejesi bolan bir işçiniň tarif möçberiniň köpeltmek hasyly hökmünde, ýolbaşçy we inžener-tehniki işgärleriňki bolsa wezipe aýlyk zähmet haklary boýunça kesgitlenýär.

Bir senenama aýyndaky iş sagatlarynyň sany islendik döwür üçin sekiz sagatlyk iş gününden (164 sagat) ugur almak bilen kabul edilýär.

Mysal

Durmuşda ulanylýan maşynlary we gurallary abatlamak we olara tehniki taýdan hyzmat etmek boýunça VI derejeli işçiniň 1986-njy ýyldaky şahsy koeffisiýentini hasaplamagyň tertibi:

1. Sagatlaýyn tarif möçberi	94 köpük.
2. Aýlyk tarif möçberi (164 sagat x 94 köpük)	154 rub.16 köpük.
3. Türkmenistan boýunça ortaça aýlyk zähmet haky	193 rub.10 köpük.
4. Şahsy pensiýa koeffisiýenti (154 rub.16 köpük. / 193 rub.10 köpük.)	0,80

XV bab. Döwlet kömek pulunyň möçberini hasaplamak

176. Çaga doglanda berilýän döwlet kömek pulunyň möçberi döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululykdan göterim möçberinde bellenilýär we şu aşakdakylara deňdir:

- 1) birinji we ikinji çaga doglanda - 130 göterime;
- 2) üçünji çaga doglanda - 250 göterime;
- 3) dördünji we şondan soňky çagalar doglanda - 500 göterime.

177. Çaga doglan gününden dört aýlygyna çenli perzentlige alnan halatynda onuň çaga doglanda berilýän döwlet kömek pulunyň möçberi çagany perzentlige alan enäniň çaga sanyndan ugur alyp hasaplanylýar.

178. Çaga doglanda berilýän döwlet kömek puly çaganyň doglan senesindäki bellenen möçberde bellenilýär we tölenilýär.

179. Iki ýa-da ondan köp çaga doglanda döwlet kömek puly her bir çaga şu Tertibiň bir ýüz ýetmiş altynjy böleginde bellenen möçberlerde bellenilýär.

180. Çaga seretmek boýunça döwlet kömek pulunyň möçberi, her bir çaga üçin, onuň üç ýaşy dolýança, döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululygyň 65 göterimi möçberinde bellenilýär.

181. Maýyplyk boýunça döwlet kömek pulunyň möçberi döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululykdan göterim möçberinde bellenilýär we şu aşakdakylara deňdir:

- 1) 18 ýaşa çenli maýyplygy bolan çagalara - 160 göterimine;
- 2) I, II we III topar çagalykdan maýyplygy bolan adamlara - 200 göterimine;
- 3) iş döwri (ätiýaçlandyрма döwri) bolmadyk maýyplygy bolan adamlara:
 - a) I topara - 160 göterimine;
 - b) II topara - 140 göterimine;
 - c) III topara - 120 göterimine.

182. Öz eklenjinde kämillik ýaşyna ýetmedik ýagny, 18 ýaşy dolmadyk çagalary bolan, I we II topar maýyplygy bolan adamlaryň bellenen döwlet kömek puluna, olaryň her bir çagasy üçin döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululygyň 20 göterimi möçberinde goşmaça töleg bellenilýär. Bu goşmaça töleg eklençdäki çaga ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa, 18 ýaşa çenli maýyplyk boýunça döwlet kömek puluny alýandygyna garamazdan tölenilýär. Şeýle hem bu goşmaça töleg eklençdäki çaganyň (çagalaryň) I we II topar maýyplygy bolan enesine we atasyna bir wagtda tölenilip bilner.

183. Saglygy barada netijenamasy boýunça keseki kömegine mätäç bolan I topar maýyplygy bolan adamlaryň we ýeke ýaşayan, görüşi boýunça II topar maýyplygy bolan adamlaryň döwlet kömek puluna, olara seretmek boýunça döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululygyň 20 göterimi möçberinde goşmaça töleg bellenilýär.

184. Şu Tertibiň bir ýüz segsen ikinji we bir ýüz segsen üçünji böleklerinde göz önünde tutulan goşmaça tölegler, olara hukugy bolan adamlara maýyplyk boýunça döwlet kömek puly bilen birwagtda bellenilýär.

185. Uruşda wepat bolan ýa-da nam-nyşansyz giden Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyjynyň eklenjinde bolan ýanyoldaşyna döwlet kömek pulunyň möçberi döwlet kömek pullaryny hasaplamak üçin bellenen binýatlyk ululygyň 290 göterimi möçberinde bellenilýär.

186. Uruşdan gaýdyp gelenden soň ölen Beýik Watançylyk urşuna gatnaşyjynyň eklenjinde bolan ýanyoldaşyna bellenen döwlet kömek puly döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululygyň 210 göterimi möçberinde bellenilýär.

187. Döwlet durmuş kömek puly döwlet kömek pullarynyň hasaplanylmagy üçin bellenen binýatlyk ululygyň 70 göterimi möçberinde bellenilýär.

188. Raýat özüne hasaplanylýan döwlet kömek pulunyň möçberi bilen tanyşmaga haklydyr.

XVI bap. Pensiýany we döwlet kömek puluny bellemek

189. Ýaşy boýunça pensiýa, gulluk ýyllary boýunça pensiýa, hünär pensiýasy Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasy (*etraplaryň (şäherleriň) toparlary*) tarapyndan adamlaryň pensiýa bellenilmegi barada ýazmaça

arza bilen ýüz tutan gününden bellenilýär, ýöne ol pensiýa bolan hukuk ýüze çykan pursadyndan öň bolup bilmez.

190. Maýyplyk boýunça pensiýa, Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasy tarapyndan adamlaryň pensiýa bellenilmegi barada ýazmaça arza bilen ýüz tutan gününe garamazdan, maýyplygy bolan adam diýlip ykrar edilen gününden bellenilýär. Eger-de maýyplyk derejesiniň möhleti gutarandan soň ýüz tutan ýagdaýynda hem hukugy bolan döwrüni degişli möçberlerde bellenilýär (ýöne Kodeksiň güýje giren gününden öň bolup bilmez).

191. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa, Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasy tarapyndan adamlaryň pensiýa bellenilmegi barada ýazmaça arzanyň bellige alnan gününe garamazdan, oňa hukuk ýüze çykan gününden bellenilýär. Eger-de ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa bolan hukugyny ýitirenden soň ýüz tutan ýagdaýynda hem hukugy bolan döwrüni degişli möçberlerde bellenilýär (Kodeksiň güýje giren gününden öň bolup bilmez).

192. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa alýan ýetim (ata-enesiniň howandarlygyndan galan) çaga bolan ýagdaýynda, bu halatyň bolan gününden etrap (şäher) topary tarapyndan täzedan ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa bellenilýär.

193. Adamlar tarapyndan pensiýanyň, döwlet kömek pulunyň başga bir görnüşine ýa-da pensiýadan döwlet kömek puluna, ýa-da döwlet kömek pulundan pensiýa geçilmegi barada ýüz tutulan halatynda, pensiýanyň ýa-da döwlet kömek pulunyň täze görnüşini olaryň ýüz tutan aýynyň yz ýanyndan gelýän aýyň birinden bellenilýär.

Eger yz ýanyndan gelýän aýyň birine onuň pensiýanyň ýa-da döwlet kömek pulunyň täze görnüşini almaga hukugy döremedik ýagdaýynda, onda hukugy dörän gününden bellenilýär.

194. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa almaga hukugy bolan çagalara bu pensiýa onuň ata-enesiniň biriniň ýa-da hossarynyň ýa-da howandarynyň adyna bellenilýär. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa almaga hukugy bolan adamyň 16 ýaşy dolup, pasporty bar bolsa we arza bilen öz adyna bellenilmegi barada ýazmaça ýüz tutsa, ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýasy onuň öz adyna bellenip bilner.

195. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa hukugy bolan maşgala agzalarynyň biri, özüne düşýän paýynyň bölünip berilmegini talap eden ýagdaýynda, pensiýa maşgalanyň her bir agzasyna deň paýlarda bellenilýär. Pensiýa paýynyň tölegi, onuň özüne düşýän pensiýa paýynyň bölünip berilmegi baradaky arzasyny beren aýynyň yz ýanyndaky aýyň 1-inden amala aşyrylýar. Bu seneden öňki degişli döwri üçin, hakyky tölenilen möçber bilen tölenilmäge degişli möçberini aratapawudy hasaplanyp bellenilýär we tölenilýär.

196. Türkmenistana hemişelik ýaşamak üçin göçüp gelen raýatlara Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň rugsady berilenden soň, ýerli pensiýa gaznasynyň edarasy tarapyndan Kodeksde göz önünde tutulan şertlerde we tertipde pensiýa bellenilýär.

197. Kodeksde göz önünde tutulan döwlet kömek puluna hukugy bolan adamlaryň Türkmenistana hemişelik ýaşamak üçin göçüp gelen ýagdaýynda,

bellenen tertipde we şertlerde oňa etrap (şäher) toparty tarapyndan degişli döwlet kömek puly bellenýär.

198. Şu Tertibiň iki ýüz birinji böleginde göz önünde tutulan halatlardan başga ýagdaýlarda Türkmenistana hemişelik ýaşamaga göçüp gelen adamlara döwlet kömek pula hukugy ýüze çykan gününden bellenilýär, ýöne ol Türkmenistanda ýazgyda duran gününden ir bolup bilmez.

199. Şu Tertibiň iki ýüz birinji böleginde göz önünde tutulan halatlardan başga ýagdaýlarda döwlet kömek puly, oňa hukuk ýüze çykan gününden döwlet kömek puluny alýanyň adyna bellenilýär (Kodeksiň güýje giren gününden öň bolup bilmez).

200. Maýyplygy bolan çaganyň döwlet kömek puly ene-atasynyň birine ýada howandarlyk üçin bellenen tertipde resmileşdirilen resminamalar bar mahaly howandara şol çaganyň 18 ýaşy dolýança bellenilýär.

Maýyplygy bolan çaga 18 ýaşyny dolduranda döwlet kömek puly onuň özüne bellenilýär. Eger-de bellenen tertipde onuň kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen bolsa, döwlet kömek puly ene-atasynyň birine ýada howandarlyk üçin bellenen tertipde resmileşdirilen resminamalar bar mahaly howandara bellenilýär.

201. Döwlet durmuş kömek puluna hukugy bolan adam döwlet kömek pulunyň şu görnüşiniň bellenişini üçin Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň degişli edarasyna şeýle hukuk ýüze çykan gününden soň ýüz tutan halatynda, döwlet kömek puly ýüz tutulan gününden bellenilýär.

202. Eger döwlet kömek puluny alýan kämillik ýaşyna ýetmedik bolsa ýada onuň kämillik ukyby ýok diýlip ykrar edilen bolsa, döwlet kömek puly onuň ata-enesiniň biriniň ýada hossarynyň, ýada howandarynyň adyna bellenilýär.

203. Azatlykdan mahrum ediş ýerinde jezasyny çekýän adamyň pensiýa (döwlet kömek puluny) almaga hukugy dörän ýagdaýynda, oňa düzediş edarasynyň ýerleşýän ýeri boýunça degişli etrap pensiýa gaznasynyň bölümi tarapyndan pensiýa (döwlet kömek puly) bellenilýär. Pensiýa (döwlet kömek puluny) bellenişini üçin zerur bolan resminamalary goşmak bilen olaryň pensiýa (döwlet kömek puluny) bellemek baradaky ýazmaça arzasy degişli düzediş edarasynyň üsti bilen berilýär.

204. Eger pensiýa (döwlet kömek puly) bellemek barada ýazmaça arza bilen ýüz tutan adamyň pensiýa (döwlet kömek puluna) hukugy bolmadyk ýagdaýynda, Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edarasy pensiýa (döwlet kömek puly) bellemekden ýüz döndürilmeginiň sebäplerini görkezmek bilen, ýüz tutulan gününden on iş gününüň dowamynda oňa bu barada ýazmaça habar bermäge borçludyr.

205. Şahsy pensiýa Türkmenistanyň Prezidentiniň ýanyndaky ýörite topartyň çözgüdi bilen bellenilýär.

206. Belleniş ýan pensiýalaryň möçberi iň ýokary möçber bilen çäklendirilmeýär.

207. Etrap (şäher) toparty pensiýa bellemek üçin hödürlenilen resminamalara seredýär we olar boýunça degişli çözgüdi kabul edýär (şu Tertibe 11-16-njy goşundylar).

Şeýle hem etrap (şäher) toparty döwlet kömek puluny bellemek üçin

hödürlenen resminamalara seredýär we olar boýunça degişli çözüdi kabul edýär (şu Tertibe 17-20-nji goşundylar).

208. Etrap (şäher) topary azyndan aýda bir gezek öz mejlisini geçirýär.

209. Etrap (şäher) toparyň çözüdi teswirnama bilen resmileşdirilýär. Teswirnamada seredilen meseleler, edilen çykyşlar, kabul edilen çözümler, bellenen pensiyalaryň, döwlet kömek pullaryň sany, bir aýlyk pul möçberi barada maglumatlar görkezilmelidir.

210. Etrap (şäher) toparyň çözüdini ýatyrnak we oňa üýtgetmeler girizmek, diňe etrap (şäher) toparyň çözüdi bilen amala aşyrylýar. Muňa pensiya, döwlet kömek puluny alýany hasapdan çykarmak (ölmegi, Hemaýata mätäçligi anyklaýjy toparyň möhletiniň gutarmagy, pensiya bolan hukugynyň ýitmegi we beýleki sebäpler) bilen baglanyşykly meseleler girmeýär.

211. Pensiya, döwlet kömek puly bellenenenden soň pensiya, döwlet kömek puly işi onuň ýaşayan (ýazgyda duran) ýeri boýunça pensiya gaznasynyň bölümünde saklanylýar.

212. Gartaşan adamlar we maýyplar üçin öý-internatlarynda ýaşayan we çagalar öýlerinde bolýan adamlara pensiya, döwlet kömek puly öý-internatynyň, çagalar öýüniň ýerleşýän yerindäki etrap (şäher) pensiya gaznasynyň bölümü tarapyndan bellenen tertipde doly möçberde bellenilýär we pensiyasynyň, döwlet kömek pulunyň tölegi hem şu pensiya gaznasynyň bölümü tarapyndan, Kodekse laýyklykda tölenilýär.

Pensioneriň, döwlet kömek puluny alyjynyň pensiya, döwlet kömek puly işi şu etrabyň (şäheriň) pensiya gaznasynyň bölümünde saklanylýar.

213. Psihiatrik edarasynnda ýatymlaýyn şertlerde bejergi alýan adamlara pensiya, döwlet kömek puly ol adamyň ýaşayan (ýazgyda duran) ýeri boýunça etrabyň (şäheriň) pensiya gaznasynyň bölümü tarapyndan bellenen tertipde doly möçberde bellenilýär. Pensioneriň, döwlet kömek puluny alyjynyň pensiya, döwlet kömek puly işi şu etrabyň (şäheriň) pensiya gaznasynyň bölümünde saklanylýar.

214. Pensiya bellenilenden soň etrap (şäher) pensiya gaznasynyň bölümü tarapyndan ýörite açylan kitapda bellik edilip, pensionerlere gol çekdirilip, pensiya şahadatnamasy berilýär.

Şeýle hem döwlet kömek puly bellenenenden soň etrap (şäher) pensiya gaznasynyň bölümü tarapyndan ýörite açylan kitapda bellik edilip, döwlet kömek puluny alyja gol çekdirilip, döwlet kömek puly şahadatnamasy berilýär. Çaga doglanda berilýän döwlet kömek puluny alýanlar muňa girmeýär.

Pensiya we döwlet kömek puly şahadatnamalarynda pensiyanyň, döwlet kömek pulunyň möçberiniň gaýtadan hasaplanylmagy bilen bagly üýtgetmeler ýüz tutujynyň talap etmegi boýunça wagtynda beýan edilmelidir.

215. Her bir pensiya alyjynyň pensiya işiniň, atly hasabynyň we pensiya şahadatnamasynyň belgisi şol bir belgi bilen belgilenýär.

Şeýle hem her bir döwlet kömek puluny alyjynyň döwlet kömek puly işiniň, atly hasabynyň we döwlet kömek puly şahadatnamasynyň belgisi şol bir belgi bilen belgilenýär.

216. Pensiya hukugy bolan adamyň pensiya bellenilmegi üçin arza bilen ýüz tutmagy esasynda etrap (şäher) toparyň çözüdi bilen pensiya bellenenenden

soň oňa bellenen pensiýanyň tölenilmegi bes edilip bilinmez.

217. Döwlet sylaglaryna we hormatly atlara mynasyp bolup, işlemeýän adamlara pensiýa (döwlet kömek puluna) goşmaça töleg degişli döwlet sylaglary we hormatly atlar hakynda Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen möçberde, arza bilen ýüz tutan gününe garamazdan hukugy dörän gününden bellenyär.

218. Döwlet sylaglarynyň we hormatly atlaryň birnäçesine mynasyp bolan adamlaryň pensiýasyna (döwlet kömek puluna) her aýdaky goşmaça tölegler şol döwlet sylaglarynyň has ýokary görnüşleriniň ikisi boýunça tölenilýär.

XVII bap. Pensiýanyň möçberiniň gaýtadan hasaplanylmagy, olaryň indeksirlenilmegi

219. Şertli-toplaýyş pensiýa usuly girizilmezinden öň bellenen we tölenilýän ýasy, gulluk ýyllary boýunça we hünär pensiýany hem-de maýyplyk boýunça pensiýalaryň möçberine täsir edýän iş (gulluk) döwri, islendik ýyllarynyň zähmet haky barada goşmaça maglumat berlen halatynda – pensiýanyň möçberi goşmaça maglumatlaryň berlen aýynyň yz ýanyndaky aýyň 1-inden gaýtadan hasaplanylýar.

220. Tölenilýän pensiýalaryň möçberine täsir edýän, başlangyç pensiýa maýasyny hasaplamak üçin raýatlar (ýa-da iş berijiler) tarapyndan iş (gulluk) döwri, zähmet haky barada goşmaça maglumatlar berlen halatynda - goşmaça maglumatlaryň berlen aýynyň yz ýanyndaky aýynyň birinden pensiýanyň möçberi gaýtadan hasaplanylýar.

221. Şu Tertibiň altynjy böleginiň 2-nji, 3-nji, 4-nji we 5-nji bentlerinde görkezilen şertlerde ýaşy boýunça pensiýa bellenen aýal maşgalalara 57 ýaş aýetenlerinde - şol ýaş aýeten gününden pensiýanyň möçberi gaýtadan hasaplanylýar.

222. Başlangyç pensiýa maýasy hasaplananda kabul edilen zähmet haky we (ýa-da) iş (gulluk) döwri barada maglumatlaryň nätakyklygy (galplygy, görnetin ýalandygy, ýalňyş hasaplanylandygy) ýüze çykarylanda pensiýanyň möçberi - pensiýa bellenen gününden gaýtadan hasaplanylýar.

223. Pensiýa gatançlaryny hasaplamakda, tölemekde ýa-da hasaba almakda, pensiýa maýasyny indeksirmekde nätakyklyk ýüze çykarylanda pensiýanyň möçberi - pensiýa bellenen gününden gaýtadan hasaplanylýar.

224. Pensiýa bolan hukugy kesgitleýän resminamalardaky maglumatlaryň nätakyklygy (galplygy, görnetin ýalandygy, ýalňyşlyk) ýüze çykarylanda pensiýanyň möçberi - pensiýa bellenen gününden gaýtadan hasaplanylýar.

225. Maýyplygyň görnüşi, topary, eklençdäkileriň sany üýtgän halatynda - şeýle halat ýüze çykan aýynyň yz ýanyndan gelýän aýyň birinden pensiýanyň möçberi gaýtadan hasaplanylýar.

226. Maýyplyk boýunça pensiýa bellenen adamlar pensiýa ýaşyna aýetenlerinde — ýüz tutulan aýyň yz ýanyndaky aýyň birinden pensiýanyň möçberi gaýtadan hasaplanylýar.

227. Ekleýjisini ýitirendigi boýunça pensiýa, eklençdäkileriň sany üýtgän (şeýle hem ekleýjiniň ölenden soň çagasynyň dogulmagy) halatynda - şeýle halat

ýüze çykan gününden pensiýanyň möçberi gaýtadan hasaplanylýar, muňa eklençdäkileriň sanynyň azalmak ýagdaýy degişli däl.

228. Şertli-toplaýyş pensiýa usuly bilen bellenilenden soň, pensiýa bellenilen senesine çenli degişli döwür üçin tölenilen pensiýa ätiýaçlandyrmasyň hökmany gatançlary (bellenilen tertipde degişli maliýe jerimesi we puşmana tölegleri) tölenen halatynda, onuň pensiýasynyň möçberini arza bilen ýüz tutan aýynyň yz ýanyndan gelýän aýyň birinden pensiýanyň möçberi gaýtadan hasaplanylýar.

229. Şu Tertibiň iki ýüz ýigrimi başinji, iki ýüz ýigrimi altynjy we iki ýüz ýigrimi ýedinji böleklerinde beýan edilen ýagdaýlardan başga ýagdaýda pensiýanyň möçberiniň gaýtadan hasaplama işleri geçirlende her ýylda 1,01 sazlaşdyryjy koeffisiýente indeksirlenilmelidir.

230. Pensiýa alýanyň köplenç ýaşayan ýeri boýunça tölegi amala aşyrylýan adamlara şu Tertibiň iki ýüz ýigrimi başinji böleginde beýan edilen ýagdaýlardan başga ýagdaýda pensiýanyň möçberiniň gaýtadan hasaplama işleri onuň ýazgyda duran ýeri boýunça bellenilen tertipde etrap (şäher) toparynyň çözgüdi esasynda geçirilmeli.

231. Pensiýa alýanyň köplenç ýaşayan ýeri boýunça tölegi amala aşyrylýan adamlara şu Tertibiň iki ýüz ýigrimi başinji böleginde beýan edilen ýagdaýlarda pensiýanyň möçberiniň gaýtadan hasaplama işleri onuň köplenç ýaşayan ýeri boýunça geçirilip bilner.

232. Tölenilýän pensiýalaryň möçberleri Türkmenistanyň Prezidentiniň namasyna laýyklykda indeksirlenilýär.

XVIII bab. Döwlet kömek pullarynyň möçberiniň gaýtadan hasaplanylmagy, olaryň indeksirlenilmegi

233. Maýyplygyň topary, görnüşi, eklençdäkileriň sany üýtgände, tölenilýän döwlet kömek pulunyň möçberine täsir edýän maglumatlaryň nätakyklygy ýüze çykarylanda, şeýle hem onuň möçberi hasaplanylýanda nätakyklyklar goýberlendigi ýüze çykarylanda döwlet kömek pulunyň möçberi - şeýle halat ýüze çykan aýynyň yz ýanyndan gelýän aýyň birinden gaýtadan hasaplanylýar.

234. Döwlet kömek puly hasaplananda kabul edilen maglumatlaryň nätakyklygy (galplygy, görnetin ýalandygy, ýalňyş hasaplanylandygy) ýüze çykarylanda döwlet kömek pulunyň möçberi – döwlet kömek puly bellenilen gününden gaýtadan hasaplanylýar.

235. Döwlet kömek puluny alýanyň köplenç ýaşayan ýeri boýunça tölegi amala aşyrylýan adamlara şu Tertibiň iki ýüz otuz dördünji böleginde beýan edilen ýagdaýlarda döwlet kömek pulunyň möçberiniň gaýtadan hasaplama işleri onuň ýazgyda duran ýeri boýunça bellenilen tertipde etrap (şäher) toparynyň çözgüdi esasynda geçirilmelidir.

236. Döwlet kömek puluny alýanyň köplenç ýaşayan ýeri boýunça tölegi amala aşyrylýan adamlara şu Tertibiň iki ýüz otuz üçünji böleginde beýan edilen ýagdaýlarda döwlet kömek pulunyň gaýtadan hasaplama işleri onuň köplenç

ýaşaýan ýeri boýunça geçirilip bilner.

237. Tölenilýän döwlet kömek pullarynyň möçberleri Türkmenistanyň Prezidentiniň namasyna laýyklykda indeksirlenilýär.

XIX bap. Pensiýa we döwlet kömek puly meseleleri boýunça jedelleriň çözülişi

238. Pensiýa we döwlet kömek puluna bolan hukugy durmuşa geçirmek, onuň möçberini hasaplamak, ony bellemek we tölemek meseleleri boýunça jedellere, ilkinji nobatda Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň ýerli edaralary tarapyndan seredilýär, muňa wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puly hem-de göwrelilik we çaga dogurmak boýunça döwlet kömek puly degişli däldir.

Pensiýa ýa-da döwlet kömek puluny alýan ýerli edaralaryň çözgüdi bilen ylalaşmadyk halatynda jedele Türkmenistanyň Pensiýa gaznasy tarapyndan seredilýär.

Türkmenistanyň Pensiýa gaznasynyň çözgütleri kazyýete şikáyat edilip bilner.

**TÜRKMENISTANYŇ
PENSIÝA GAZNASY**

№ _____

PENSIÝA ŞAHADATNAMASY

Familiýasy _____

Ady _____

Atasynyň ady _____

Doglan wagty _____

Ýaşayan salgysy _____

Şu şahadatnama _____ ýylyň _____

aýynyň « _____ » _____ etrap (şäher)

pensiýa gaznasynyň bölümi tarapyndan berildi.

Bölümiň başlygy _____
(goly) (F. A. A. a)

M. Ý.

Baş hasapçy _____
(goly) (F. A. A. a)

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 2-nji goşundy

Pensiýanyň bellenen ýa-da gaýtadan hasaplanan senesi	Atly hasabyndaky puluň möçberi (manat)	Pensiýanyň möçberi (manat)	Jogapkärin goly we möhürçesi	Gollaryň ýerleşýän ýerleri			
				1	2	3	4

(Ýaşy boýunça, gulluk ýyllary boýunça, hünär, maýpulyk boýunça, ekletijisini ýitirendigi boýunça pensiýa)

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 3-nji goşundy

_____ etrap (şäher) pensiýa
gaznasynyň bölümine

_____ (salgysy- welaýat, şäher, etrap, oba)

_____ ýaşayan
_____ tapgyrly _____ belgili pasportyň eýesi
_____ -nj_ ýylyň «___» _____ aýynda doglan

_____ (ady, atasynyň ady, familiýasy)

_____ tarapyndan

Pensiýany bellemek barada

A R Z A

Maňa _____ pensiýa
(ýaşy boýunça, gulluk ýyllary boýunça, hünär , maýyplyk boýunça, ekleyjisini ýitirendigi boýunça)

_____ bellemegi haýyş edýärim.

_____ (we toplaýyş pensiýa)

Maglumat hökmünde şulary habar berýärim _____

_____ (pensiýanyň ýa-da döwlet kömek pulunyň beýleki görmüşlerini alýaryn ýa-da almaýaryn, işleýärim, işlemeýärim, eger işleýän bolsa – edaranyň doly ady)

_____ (eger oň döwlet kömek puly bellenen bolsa, haçan we nirede)

_____ (arza bilen ýüz tutanyň goly we senesi)

Habarnama- dilhaty

1. Arzany kabul etdim _____
(arzany kabul edeniň goly, wezipesi, ady, atasynyň ady, familiýasy, senesi)

2. Arzanyň bellige alyş belgisi _____

3. Arza berijiden goşundyda görkezilen goşmaça resminamalar alyndy.

_____ (arza bilen ýüz tutanyň goly we senesi)

Ýaşayan ýerimiň üýtgemegi hakynda ýa-da pensiýanyň möçberine täsir edýän görkezijiler üýtgän halatynda pensiýa gaznasynyň bölümine öz wagtynda habar bermäge borçlanýaryn. Habar berilmedik halatynda, Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda meniň jogapkärçilik çekýändigim barada duýduryldym.

Raýat _____ arzasyna goşundy.

Hödürlenen resminamalaryň sanawy:

1. Pasportyň göçürme nusgasysahypada.
2. sahypada.
3.
4.

Goşmaça talap edilen resmi kagyzlaryň sanawy:

1. _____
2. _____
3. _____

Ýaşayan ýerimiň üýtgemegi hakynda ýa-da pensiýanyň möçberine täsir edýän görkezijiler üýtgän halatynda pensiýa gaznasynyň bölümüne öz wagtynda habar bermäge borçlanýaryn. Habar berilmedik halatynda, Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda meniň jogapkärçilik çekýändigim barada duýduryldym. Men özüme hasaplanylýan pensiýanyň möçberi bilen tanyşdym.

(arza bilen ýüz tutanyň goly we senesi)

Habarnama - dilhaty

1. Arzany kabul etdim _____
(arzany kabul edeniň goly, wezipesi, ady, atasynyň ady, familiýasy, senesi)
2. Arzanyň bellige alnan belgisi _____
3. Arza berijiden goşmaça goşundyda görkezilen resminamalaryň sanawy talap edildi.

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 4-nji goşundy

_____ etrap (şäher) pensiýa
gaznasynyň bölümine

_____ (salgysy- welaýat, şäher, etrap, oba)

_____ ýaşayan
_____ tapgyrly _____ belgili pasportyň eýesi
_____ -nj_ ýylyň «_____» _____ aýynda doglan

_____ (ady, atasynyň ady, familiýasy)

_____ tarapyndan

Döwlet kömek puluny bellemek barada

A R Z A

Maňa _____

(çaga dogulmagy (ogullyga (gyzlyga) alynmagy) hasap boýunça näçinji çaga, maýyplygy bolan adam diýlip ykrar edilmegi,

_____ bilen baglylykda

_____ BWU-na gatnaşyjynyň aradan çykmagy, pensiýa ýaşymyň dolup pensiýa çykyp bilmeýänligim)

_____ (çaga doglanda berilýän, çaga seretmek boýunça, maýyplik boýunça, BWU-na gatnaşanyň ýanyoldaşyna bellenenilýän

_____ döwlet kömek puluny bellemegi haýyş edýärim.

_____ döwlet durmuş kömek puly)

Maglumat hökmünde şulary habar berýärim _____

_____ (pensiýa ýa-da döwlet kömek pulunyň beýleki görmüşlerini alýaryn ýa-da almaýaryn, işleýärim, işlemeýärim,

_____ eger işleýän bolsa – edaranyň doly ady, eger öň döwlet kömek puly bellenen bolsa, haçan we nirede)

Şu arzanyň ýanyna goşundyda görkezilen _____ sahypada _____ resminamalary goşýaryn.

_____ (arza bilen ýüz tutanyň goly we senesi)

Habarnama- dilhaty

1. Arzany kabul etdim _____

_____ (arzany kabul edeniň goly, wezipesi, ady, atasynyň ady, familiýasy, senesi.)

2. Arzanyň bellige alyş belgisi _____

3. Arza berijiden goşundyda görkezilen goşmaça resminamalar alyndy.

_____ (arza bilen ýüz tutanyň goly, senesi)

Ýaşayan ýerimiň üýtgemegi hakynda ýa-da döwlet kömek pulunyň möçberine täsir edýän görkezijiler üýtgän halatynda pensiýa gaznasynyň bölümine öz wagtynda habar bermäge borçlanýaryn. Habar berilmedik halatynda, Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda meniň jogapkärçilik çekýändigim barada duýduryldym. Men özüme hasaplanylýan döwlet kömek pulunyň möçberini bilen tanyşdym.

Raýat _____ arzasyna goşundy.

Hödürlenen resminamalaryň sanawy:

1. Pasportyň göçürme nusgasysahypada.
2. Çaganyň dogluş hakynda şahadatnamasynyň göçürme nusgasy sahypada.
3. Çagany ogullyga bermek barada çözüdiň göçürme nusgasy sahypada.
4. Ýaşayan ýerinden maşgala düzümi barada güwänama sahypada.
5. HMAT-nyň güwänamasyndan göçürme..... sahypada.
6. Ýanyoldaşynyň BWU-nyň gatnaşyjysy bolandygy barada harby wekilliginiň kepillamasy ... sahypada.

Goşmaça talap edilen resmi kagyzlaryň sanawy:

1. _____
2. _____
3. _____

Ýaşayan ýerimiň üýtgemegi hakynda ýa-da döwlet kömek pulunyň möçberine täsir edýän görkezijiler üýtgän halatynda pensiýa gaznasynyň bölümüne öz wagtynda habar bermäge borçlanýaryn. Habar berilmedik halatynda, Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda meniň jogapkärçilik çekýändigim barada duýduryldym. Men özüme hasaplanylýan döwlet kömek pulunyň möçberi bilen tanyşdym.

(arza bilen ýüz tutanyň goly we senesi)

Habarnama - dilhaty

1. Arzany kabul etdim _____
(arzany kabul edeniň goly, wezipesi, ady, atasynyň ady, familiýasy, senesi)
2. Arzanyň bellige alnan belgisi _____
3. Arza berijiden goşmaça goşundyda görkezilen resminamalaryň sanawy talap edildi.

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 5-nji goşundy

20 __-nj__ ýylyň __-nji__

№ _____

**Hünär pensiýany bellemek üçin zähmetiň aýratyn (zyýanly we aýratyn agyr) şertleri bolan işlerde işländigini barada
KEPILNAMA**

Şu kepilnama _____ (Familiýasy, ady, atasynyň ady) _____ önümçiliginde
(kärhananyň, hukuk oruntutarynyň doly ady,)

(sehde, meýdançada) _____ bolup şu aşakdaky döwürlerde işlänligi barada berildi:
(wezipe, hünär)

a) doly iş günü:

_____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____
_____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____
_____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____
_____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

durmuş rugsadynyň döwürlerini hasaba almazdan:

göwrelilik we çaga

dogurmak boýunça _____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

çaga seretmek boýunça _____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

okuw üçin _____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

diplom işi üçin _____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

döredijilik işi üçin _____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

b) doly däl iş hepdesiniň işlemek düzgününde we işi goşmaça iş (wezipe) bilen alyp barmak şertlerinde:

_____ -nji ýyldan buýruk № _____ ý. _____ ýyla çenli buýruk № _____

Şu döwür üçin işlenilen wagtyň sany _____ sagat ýa-da _____ gün.

Zähmetiň aýratyn (zäýanly we aýratyn agyr) şertlerinde umumy işlän ýyllary

_____ ýyl _____ aý _____ gün. Bu şertlerde dowamly işländigini we
(ýazmaça) (ýazmaça)

- Türkmenistanyň Ilaty durmuş taýdan goramak hakynda kodeksiniň 25-nji maddasynyň;

- Türkmenistanyň Prezidentiniň 2009-njy ýylyň 25-nji dekabrynda 10732-nji karary bilen tassyklanan,

Doly iş gününüň dowamynda ýerasty işlerde we zähmetiň zyýanly hem-de aýratyn agyr şertleri bolan işlerde işleýän raýatlara ýeňillikli pensiýa çykмага hukuk berýän işleriň, hünärleriň we wezipeleriň (bölüm _____, bölümçe _____, bent _____) Sanawynyň;

- « _____ » _____ ýylyň _____ belgili mejlis ýazgysy bilen geçirilen iş yerleriniň hünär synagynyň netijeleri (nusgasy goşulýar) esaslarynda **hünär pensiýa bellemeklige hukuk berilýär.**

Kärhananyň (iş berijiniň), hukuk oruntutarynyň adynyň çalşylmagy barada maglumat _____

Kepilnama _____ (sene, doly atlandyrylyşy, esas) _____ esasynda berildi.
(attestasiýa, zähmet depderçesi, zähmetiň şertleri boýunça hasap kitaby, kartoça we ş.m.)

Iş berijiler, arhiw edaralary we raýatlar şu kepilnamadaky maglumatlaryň dogrulygyna Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jogapkärçilik çekýärler.

Kärhananyň ýolbaşçysy

(goly)

(F.A.Aa.)

Baş buhgalter

M.Ý.

(goly)

(F.A.Aa.)

Işgärler bölümüniň başlygy

(goly)

(F.A.Aa.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ýyl								
Ýanwar								
Fewral								
Mart								
Aprel								
Maý								
Iýun								
Iýul								
Awgust								
Sentýabr								
Oktýabr								
Noýabr								
Dekabr								
Jemi:								
ýyl								
Ýanwar								
Fewral								
Mart								
Aprel								
Maý								
Iýun								
Iýul								
Awgust								
Sentýabr								
Oktýabr								
Noýabr								
Dekabr								
Jemi:								
Hemmesi:								

Hemmesi (9-njy çyzyk) _____
(hat bilen rubl, manat)

Goşmaça tölegler we baýraklar barada maglumat

Tölenen wagty	Möçberi	Haýsy döwür üçin tölendi (aý, çäryek, ýyl)	Tölegiň esasy (buýruk, görkezme, düzgünnama)		Goşmaça tölegleriň şeýle hem tölegleriň görnüşleri, haýsy görkezijiler üçin (baýraklar näme üçin berildi)
			senesi	belgisi	
1	2	3	4	5	6

Esas: _____

Ýolbaşçy: _____
M.Ý. (goly) (Familiýasy, A., Aa)

Baş buhgalter: _____
(goly) (Familiýasy, A., Aa)

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 17-nji goşundy

_____ etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölüminiň
Pensiýa we döwlet kömek pullaryny bellemek baradaky toparyň
20__-nji ýylyň " (gün) " _____ (aý) _____ № __ mejlis
çözgüdi bilen tassyklandy

_____ etrap (şäher) pensiýa
gaznasynyň bölüminiň başlygy

_____ (goly) _____ (ady, familiýasy)

_____ **şäheriniň (welaýatynyň)** _____ **etraby (şäheri) boýunça**
aşakdaky raýatlara çaga doglanda berilýän we çaga seretmek boýunça döwlet kömek puluny bellemeli

Değişiligi boýunça hasaba alyndy: ___ (çözgüdiň hasaba alyş belgisi) ___ belgide " (gün) " ___ (aý) ___ 20__ ý.

T.b.	Atly hasabyň belgisi	Familiýasy we ady	Maşgala daky çagalaryň sany	Döwlet kömek puly bellenen çaganyň doglan wagty (gün, aý, ýyl)	Çaga doglanda berilýän döwlet kömek pulunyň möçberi	Çaga seretmek boýunça döwlet kömek pulunyň möçberi	Tölemegiň möhleti
1	2	3	4	5	6	7	8
Jemi		x	x	x	0,00	0,00	x

Jemi: __ (___) raýata döwlet kömek puly bellendi. Olaryň bir aýlyk döwlet kömek pulunyň möçberi jemi:

Çaga doglanda berilýän döwlet kömek pulunyň möçberi - _____ (_____);

Çaga seretmek boýunça döwlet kömek pulunyň möçberi - _____ (_____).

Topar agzalary:

(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)

Maglumatlar binýadyna girizen: _____ (goly) _____ (ady, familiýasy)

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 18-nji goşundy

_____ etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölüminiň
Pensiýa we döwlet kömek pullaryny bellemek baradaky toparyň
20__-nji ýylyň " (gün) " _____ (aý) _____ №__ mejlis
çözgüdi bilen tassyklandy

_____ etrap (şäher) pensiýa
gaznasynyň bölüminiň başlygy
_____ (goly) _____ (ady, familiýasy)

_____ **şäheriniň (welaýatynyň)** _____ **etraby (şäheri) boýunça**
aşakdaky raýatlara maýyplyk boýunça döwlet kömek puluny bellemeli

Değişiligi boýunça hasaba alyndy: ___ (çözgüdiň hasaba alyş belgisi)___ belgide " (gün)_" ___ (aý)___ 20__ ý.

T.b.	Atly hasabyň belgisi	Familiýasy we ady	Doglan wagty (gün, aý, ýyl)	Maýyplygyň görnüşi we topary	Maýyyp diyip ykrar edilen wagty (gün, aý, ýyl)	Çaga sany	Döwlet kömek pulunyň möçberi	Tölemegiň möhleti
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jemi:		x	x	x	x	x	0,00	x

Jemi: ___ (_____) döwlet kömek puly bellenildi. Olara bir aýda döwlet kömek pulunyň tölenilmeli möçberi: _____ (_____) manat

Topar agzalary:

(ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____
 (ady, familiýasy) _____ (goly) _____

Maglumatlar binýadyna girizen: _____ (goly) _____ (ady, familiýasy)

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegin hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 19-njy goşundy

_____ etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölüminiň
Pensiýa we döwlet kömek pullaryny bellemek baradaky toparyň
20__-nji ýylyň " (gün) " _____ (aý) _____ № __ mejlis
çözüdi bilen tassyklandy

_____ etrap (şäher) pensiýa
gaznasynyň bölüminiň başlygy

_____ (goly) _____ (ady, familiýasy)

_____ şäheriniň (welaýatynyň) _____ etraby (şäheri) boýunça
aşakdaky raýatlara Beýik Watanylyk urşuna gatnaşanyň ýanyoldaşyna belleniýän
döwlet kömek puluny bellemeli

Değişiligi boýunça hasaba alyndy: ___(çözüdiň hasaba alyş belgisi)___ belgide "_(gün)_" ___(aý)___ 20__ ý.

T.b.	Atly hasabyň belgisi	Familiýasy we ady	Doglan wagty (gün, aý, ýyl)	BWU-na gatnaşyjynyň aradan çykan senesi	Döwlet kömek pulunyň möçberi	Tölemegin möhleti
1	2	3	4	5	6	7
Jemi:		x	x	x	0,00	x

* - döwlet kömek puly bellenen günden ýaşy boýunça pensiýanyň tölegini ýatyrmary.

Jemi: 1 (bir) döwlet kömek puly bellendi. Oňa bir aýda döwlet kömek pulunyň tölenilmeli möçberi: **346,50** (üç yüz kyrk alty manat elli teňňe).

Topar agzalary:

(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)

Maglumatlar binýadyna girizen: _____ (goly) _____ (ady, familiýasy)

Pensiýalary we döwlet kömek pullaryny bellemegiň hem-de olaryň möçberlerini gaýtadan hasaplamagyň Tertibine 20-nji goşundy

_____ etrap (şäher) pensiýa gaznasynyň bölüminiň
Pensiýa we döwlet kömek pullaryny bellemek baradaky toparyň
20__-nji ýylyň "_(gün)_ " _____ (aý) _____ №__ mejlis
çözüdi bilen tassyklandy

_____ etrap (şäher) pensiýa
gaznasynyň bölüminiň başlygy
_____ (goly) _____ (ady,familiýasy)

_____ **şäheriniň (welaýatynyň) _____ etraby (şäheri) boýunça**
aşakdaky raýatlara döwlet durmuş kömek puluny bellemeli

Değişiligi boýunça hasaba alyndy: ___(çözgüdiň hasaba alyş belgisi)___ belgide "_(gün)_ " ___(aý)___ 20__ ý.

T.b.	Atly hasabyň belgisi	Familiýasy we ady	Doglan wagty (gün, aý, ýyl)	Döwlet kömek pulunyň möçberi	Tölemegiň möhleti
1	2	3	4	5	6
Jemi:		x	x	0,00	x

Jemi: ___ (___) döwlet kömek puly bellenildi. Olara bir aýda döwlet kömek pulunyň tölenilmeli möçberi: _____ (_____) manat.

Topar agzalary:

(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)
(ady, familiýasy)	_____ (goly)

Maglumatlar binýadyna girizen: _____ (goly) _____ (ady, familiýasy)